

STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS

UTENOS KOLEGIJOS
KETINAMOS VYKDYTI STUDIJŲ PROGRAMOS
TURIZMO PASLAUGŲ VADYBA
VERTINIMO IŠVADOS

Ekspertų grupė:

1. **Doc. Audronė Rimkevičienė** (grupės vadovė), *akademinės bendruomenės atstovė*
2. **Audronė Lukšaitienė**, *akademinės bendruomenės atstovė*
3. **Nomeda Sindarevičienė**, *akademinės bendruomenės atstovė*
4. **Augustinas Laimonas Bytautas**, *studentų atstovas*

Vertinimo koordinatore – Aušra Leskauskaitė

Vilnius 2020

DUOMENYS APIE PROGRAMĄ

Studijų programos pavadinimas	Turizmo paslaugų vadyba
Studijų krypčių grupė (-ės)	Verslo ir viešoji vadyba
Studijų kryptis (-ys)	Turimas ir poilsis
Studijų programos rūšis	Koleginės studijos
Studijų pakopa	Pirmoji
Studijų forma (trukmė metais)	Nuolatinė (3 m.), Iššęstinė (4 m.)
Studijų programos apimtis kreditais	180
Suteikiamas laipsnis ir (ar) profesinė kvalifikacija	Verslo vadybos profesinis bakalauras

TURINYS

I. ĮŽANGA	4
II. PROGRAMOS ANALIZĖ	5
2.1. STUDIJŲ TIKSLAI, REZULTATAI IR TURINYS.....	5
2.2. MOKSLO (MENO) IR STUDIJŲ VEIKLOS SĄSAJOS.....	7
2.3. STUDENTŲ PRIĖMIMAS IR PARAMA.....	13
2.4. STUDIJAVIMAS, STUDIJŲ PASIEKIMAI IR ABSOLVENTŲ UŽIMTUMAS.....	15
2.5. DĖSTYTOJAI.....	19
2.6. STUDIJŲ MATERIALIEJI IŠTEKLIAI.....	21
2.7. STUDIJŲ KOKYBĖS VALDYMAS IR VIEŠINIMAS.....	23
III. REKOMENDACIJOS	26
IV. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINIMAS	29

I. IŽANGA

Ketinos vykdyti koleginių studijų pirmosios pakopos programą *Turizmo paslaugų vadyba* (toliau – Programa), kurią numato įgyvendinti Utenos kolegija (toliau – Kolegija), vertino Studijų kokybės vertinimo centro (toliau – SKVC) sudaryta ekspertų grupė (toliau – Ekspertai). Išorinio vertinimo tikslas – atlikti studijų programos kokybės analizę bei pateikti rekomendacijas studijų programai tobulinti. Vertinant Programą buvo remiamasi Kolegijos pateiktu ketinamos vykdyti studijų programos aprašu (toliau – Aprašas) ir 2020 m. gegužės 29 d. vykusio ekspertų nuotolinio vizito Utenos kolegijoje rezultatais.

Išorinį Programos vertinimą ekspertų grupė pradėjo nuo Aprašo ir jo priedų nagrinėjimo. Programą vertinant vadovautasi kolegines studijas reglamentuojančiais teisės aktais, *Ketinamų vykdyti studijų programų vertinimo metodika*, patvirtinta SKVC Direktoriatas 2019 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. V-149, kitais Programos išoriniam vertinimui reikalingais dokumentais. Prieš vizitą, gegužės 20 d., Ekspertai suformulavo užklausą Kolegijai ir Aprašo rengėjams dėl papildomos informacijos. Paprašyta informacija, dokumentai, atsakymai į klausimus arba aktualios nuorodos Ekspertams buvo pateikti 2020 m. gegužės 25 d.

2020 m. gegužės 29 d. vyko Ekspertų nuotolinis vizitas į Kolegiją, kurio metu buvo iš karto vertinamos 3 ketinamos vykdyti studijų programos (*Turizmo paslaugų vadyba, Renginių vadyba ir scenos menas, Modernioji verslo vadyba*), t.y. studijų programa *Turizmo paslaugų vadyba* buvo viena iš trijų Utenos kolegijos ketinamų vykdyti ir pateiktų vertinimui vadybos studijų kryptų grupės studijų programų.

Sklandžią nuotolinio vizito eigą užtikrino Kolegijos paskirtas darbuotojas (Elektroninio mokymo centro vadovė), kuris buvo atsakingas už techninį nuotolinio vizito organizavimą.

Nuotolinis vizitas vyko pagal iš anksto numatytą bei su visomis dalyvių pusėmis suderintą darbotvarkę. Buvo organizuoti nuotoliniai susitikimai: bendri (visų 3 studijų programų) susitikimai su administracija ir su socialiniais partneriais; studijų programos lygmens susitikimai su Programos Aprašo rengimo grupe ir su numatomais Programos dėstytojais.

Taip pat organizuotas „Susipažinimas su auditorijomis, biblioteka ir kita materialiąja baze“ – nuotolinis susitikimas su Kolegijos administracijos darbuotojais, kurie atsakė į Ekspertų klausimus dėl Kolegijos (3 ketinamų vykdyti studijų programų) materialinės bazės. Ekspertai turėjo galimybę iš anksto susipažinti su Kolegijos materialine baze (Ekspertams buvo pateikta vaizdinė medžiaga), tad nuotolinio susitikimo metu labiausiai gilintasi į Programos įgyvendinime reikšmingų materialijų išteklių numatomo naudojimo ir gausinimo aspektus.

Vizito pabaigoje Kolegijos administracijos atstovai, dėstytojai, socialiniai partneriai buvo supažindinti su bendraisiais Ekspertų pastebėjimais ir apibendrinimais bei suformulavo užklausą dėl papildomos informacijos, kuri Ekspertams buvo pateikta 2020 m. birželio 3 d.

2020 m. liepos mėn. ekspertų grupė parengė ir SKVC pateikė Programos vertinimo išvadų projektą, kuris buvo išsiųstas Programos rengėjams susipažinti ir pateikti savo pastabas dėl faktinių klaidų. 2020 m. liepos 22 d. Kolegija pateikė pastabas dėl vertinimo išvadų projekto faktinių klaidų, išskirdama 3 pastabas ir komentarus. Ekspertai, atsižvelgdami į Kolegijos pastabas, labai nežymiai koregavo vertinimo išvadų tekstą (reaguodami į 1 ir 3 Kolegijos pastabas patikslino teiginius bei atsisakė kai kurių kritinių argumentų; reaguodami į 2 pastabą pateikė papildomą savo pradinės pozicijos paaiškinimą bei pagrindimą). Programos vertinimo išvadų projektas po Kolegijos pateiktų pastabų dėl faktinių klaidų esmingai nekoreguotas (tiek rekomendacijų turinys, tiek apibendrinamasis įvertinimas nepakeisti).

II. PROGRAMOS ANALIZĖ

2.1. STUDIJŲ TIKSLAI, REZULTATAI IR TURINYS

Sveikintinas Kolegijos siekis parengti naują studijų programą *Turizmo paslaugų vadyba*, keičiančią šiuo metu realizuojamą *Turizmo ir viešbučių administravimo* programą, išryškėjus senosios programos pokyčių poreikiui.

Programos rengimo darbo grupė rėmėsi turizmo plėtros tendencijomis, atliktomis darbdavių bei socialinių partnerių apklausomis, kurios pagrindžia tokios studijų programos poreikį bei išryškina specialisto žinioms ir įgūdžiams darbo rinkos keliamus reikalavimus. Augantys atvykstamojo ir vietinio turizmo srautai, didėjantys dirbančiųjų turizmo sektoriuje skaičiai iliustruoja naujos studijų programos poreikį. Rytų Aukštaitijos regionas yra vienas iš Nacionalinėje turizmo plėtros 2014-2020 m. programoje išskiriamų prioritetinių turizmo plėtros regionų, jame yra didžiausias Lietuvoje kaimo turizmo sodybų skaičius, trys kurortinės teritorijos (Anykščiai, Zarasai ir Ignalina), Aukštaitijos nacionalinis parkas, Gražutės, Labanoro, Anykščių, Sartų, Asvejos regioniniai parkai, todėl šiame regione taip pat stebimas turizmo srities specialistų poreikis.

Siekiant išsiaiškinti numatomų rengti specialistų ir jiems svarbių kompetencijų poreikį, buvo vykdytos dvi apklausos. Pirmoji apklausa dėl specialistų turizmo srityje poreikio, kurioje dalyvavo 26 Utenos regiono apgyvendinimo ir maitinimo bei turizmo ir poilsio paslaugų srityse dirbančios įmonės, iš jų: 46,7 proc. apgyvendinimo įmonės, 22,2 proc. maitinimo įmonės, 20 proc. laisvalaikio ir pramogų organizavimo įmonės, 6,7 proc. turizmo informacijos teikimo, po 2,2 proc. kelionių organizavimo ir kitos įmonės, atlikta 2019 metų vasario mėnesį. Antroji darbdavių ir socialinių partnerių apklausa apie svetingumo vadybininko kompetencijas, kurioje dalyvavo 33 Lietuvos viešbučių, restoranų, renginių verslo atstovai (54,5 proc. – apgyvendinimo paslaugas teikiančios įmonės, 27,3 proc. – maitinimo paslaugas teikiančios įmonės ir 18,2 proc. – laisvalaikio ir poilsio organizavimo paslaugas teikiančios įmonės), buvo atlikta 2018-2019 m. Programos poreikį patvirtino ir susitikime dalyvavę socialiniai partneriai.

Apklausos metu regiono darbdaviai išskyrė kompetencijas, kurių pageidauja. Visos pageidaujamos kompetencijos yra bendrosios vadybininkui svarbios kompetencijos, tokios kaip: „darbo planavimo ir organizavimo principai, dalykinio bendravimo normų žinios, vadybos žinios, rinkodaros principų išmanymas, raštvedybos reikalavimų išmanymas“, „naudojimasis šiuolaikinėmis interneto galimybėmis, moderniomis informacinėmis komunikacinėmis technologijomis, darbo su klientais, gimtosios kalbos ir užsienio kalbų mokėjimo, mokėjimo bendrauti ir bendradarbiauti“. Antrosios apklausos metu darbdavių išskirtos tokios labai svarbios kompetencijos, kaip „paslaugų kokybės valdymo, svetingumo verslo paslaugų, apgyvendinimo verslo organizavimo, maitinimo verslo organizavimo, laisvalaikio ir poilsio organizavimo, vadybos pagrindų, paslaugų marketingo ir tyrimų, darbo planavimo ir organizavimo principų žinios“. Remiantis Apraše pateikta informacija, galima pastebėti, kad nei vienos atliktos apklausos metu nebuvo išskirtos specialiosios kompetencijos, svarbios kelionių organizavimo paslaugų įmonėms, todėl tikėtina, kad regiono turizmo sektoriaus darbdaviams labiau reikalingi specialistai, gebantys dirbti svetingumo ir poilsio paslaugų įmonėse, tačiau

Programos studijų rezultatai labiau orientuoti į kelionių organizavimo, o ne svetingumo sektorių.

Programos Apraše teigiama, kad šiuo metu Kolegijoje realizuojamos *Turizmo ir viešbučių administravimo* ir *Svetingumo vadybos* (jungtinė) studijų programos. Ketinama vykdyti Programa pakeis *Turizmo ir viešbučių administravimo* programą. *Svetingumo vadybos* (jungtinė) studijų programa yra baigiama vykdyti, t.y. į ją priėmimas nėra vykdomas.

Programos tikslas – *rengti specialistus, atitinkančius regiono, šalies ir tarptautinės darbo rinkos poreikius, gebančius organizuoti ir vystyti kokybiškas ir konkurencingas turizmo paslaugas globalios skaitmenizacijos ir inovacijų augimo sąlygomis* – ir numatomi studijų rezultatai atitinka Kolegijos misiją, strateginius tikslus bei uždavinius, tačiau tikslo formuluotė turėtų labiau atitikti Programos pavadinimą, nes nepakankamai aiškiai apibrėžia, kokie specialistai bus rengiami.

Programos tikslas atitinka visuomenės ir darbo rinkos poreikiams, tačiau studijų rezultatus reikėtų tikslinti, užtikrinant jų dermę su darbo rinkos poreikiais bei Programoje numatytais kryptimis.

Programa parengta vadovaujantis pagrindiniais studijų krypties bei studijų programų rengimą ir studijų realizavimą reglamentuojančiais dokumentais, tarptautiniais teisės aktais, tačiau, įvertinant tai, jog darbdavių pageidavimai ir pagrindinės būsimųjų absolventų darbo vietos būtų svetingumo ir poilsio sektorius, pasigendama dokumentų, susijusių su šiais sektoriais, pvz., Apgyvendinimo ir maitinimo sektoriaus profesinis standartas.

Numatomi Programos studijų rezultatai, Programos turinys ir suteikiamas profesinio bakalauro laipsnis atitinka studijų programos *Turizmo paslaugų vadyba* pavadinimą. Studijų rezultatai atitinka pirmosios pakopos profesinio bakalauro aprašo reikalavimus.

Programa iš esmės atitinka teisės aktų reikalavimus. Programos nuolatinių studijų trukmė – 3 metai (6 semestrai), iššęstinių – 4 metai (8 semestrai). Programos apimtis – 180 kreditų, 4800 val. (tiek nuolatine, tiek iššęstine studijų forma). Bendriesiems studijų dalykams skiriama 20 kreditų, studijų krypties dalykams, įskaitant praktikas ir baigiamąjį darbą, – 154 kreditai, laisvai pasirenkamiesiems – 6 kreditai. Penktame ir šeštame semestruose studentai gali rinktis vieną iš alternatyvių krypčių – *Svetingumo paslaugų vadybos* arba *Kelionių ir laisvalaikio paslaugų organizavimo* – kuriose numatyta po tris studijų dalykus. Programoje numatytos trys praktikos (Verslumo ugdymo, Praktika turizmo sektoriaus įmonėje ir Baigiamoji praktika), kurių bendra apimtis – 30 kreditų, iš jų 24 kreditai – realiose turizmo verslo įmonėse. Kontaktinis darbas sudaro 47,04 proc. visos studijų programos apimties.

Šiek tiek abejonių kyla dėl baigiamojo darbo. Nors Programoje nurodyta, kad jam skiriama 10 kreditų (8+2), tačiau *Baigiamojo darbo rengimo pagrindai* yra atskiras 2 kreditų apimties dalykas, kurį vertina dėstantis dėstytojas, o Baigiamajam darbui, kurį vertina baigiamųjų darbų vertinimo komisija, skiriama 8 kreditai. Vertinant atitiktį nustatytiems reikalavimams – Baigiamajam darbui turi būti skiriama ne mažiau nei 9 kreditai – toks Baigiamojo darbo kreditų išskaidymas (išskaidyta Baigiamojo darbo apimtis) neatitinka Bendrųjų studijų vykdymo reikalavimų. Programos rengėjai iki Programos vykdymo pradžios privalo koreguoti Programą, atsisakydami Baigiamojo darbo apimties (kreditų) išskaidymo ir paskutinį studijų semestrą suplanuodami nustatytus reikalavimus atitinkančią Baigiamojo darbo apimtį (ne mažesnę nei 9 kreditai). Vertinant pagal kitus tokio pobūdžio studijų programoms nustatytus privalomus apimties ir struktūros parametrus (išskyrus Baigiamojo

darbo apimties) Programa atitinka šios krypties profesiniam bakalauroi keliamus formaliuosius bendruosius reikalavimus.

Programos tikslas yra susijęs su Programos studijų rezultatais, tačiau reikia pastebėti, kad kai kurie Programos studijų rezultatai yra sunkiau pamatuojami, pvz., 1.1. Supranta šiuolaikinio turizmo verslo tendencijas..., 5.2. Siekia būti lyderiu.....

Studijų programoje numatyti įvairūs studijų metodai, tokie kaip paskaitos, diskusijos, praktiniai darbai, atvejo analizė, situacijų analizė, minčių lietus, smegenų šturmas, keturių kampų metodas ir kt. Dalykų studijų ir vertinimo metodai iš esmės yra tinkami studijų rezultatų siekimui. Tačiau dalykų aprašuose pasitaiko nedidelių neatitikimų tarp studijų ir vertinimo metodų, pvz., *Pramogų ir renginių organizavimo* dalyko apraše nurodyti studijų metodai: situacijų analizė, probleminių situacijų analizė, vizualinė medžiaga (?), o vertinimo metodai – testas, egzaminas, renginių plano vertinimas; *Apgyvendinimo paslaugų vadybos* dalyko apraše visų rezultatų siekiama naudojant tuos pačius studijų metodus (praktiniai darbai, probleminės situacijos analizė, grupinis darbas) ir vertinimo metodus (savarankiško darbo vertinimas, testas, egzaminas); *Turizmo inovacijų* dalyko apraše – prie studijų metodų nurodyti tokie vertinimo metodai, kaip egzaminas, savarankiško darbo vertinimas, testas, nors pagal pateiktą žinių ir gebėjimų vertinimo formulę, 40 proc. sudaro testas, o 60 proc. projektinis darbas. Tokių neatitikimų pasitaiko ir kai kuriuose kituose dalykų aprašuose.

Studijų programos dalykų visuma užtikrina nuoseklų kompetencijų ugdymą ir apima žinias bei gebėjimus, svarbius įvairioms turizmo paslaugų grupėms – svetingumo (apgyvendinimo ir maitinimo), kelionių organizavimo, poilsio, laisvalaikio, tačiau, kaip jau buvo minėta, Programos studijų rezultatų formuluotės daugiausiai orientuotos į kelionių organizavimo paslaugų grupę. Studijų dalykų nuoseklumas Programoje yra logiškas. Šiek tiek skiriasi jų nuoseklumas nuolatinėse ir iššęstinėse studijose, pvz., *Tarpkultūrinės komunikacijos ir derybų* ir *Verslo etikos* dalykai nuolatinėse studijose dėstomi antrame semestre, o iššęstinėse – pačioje studijų pabaigoje – aštuntame semestre. Nuolatinėse studijose studijų krūvis išdėstytas tolygiai – kiekviename semestre po 30 kreditų. Iššęstinių studijų pirmame – trečiame kursuose studijuojamų kreditų skaičius per semestrą yra 22-23 kreditai. Ketvirtame kurse studijų apimtis rudens ir pavasario semestruose skiriasi – rudens semestre – 20, o pavasario – 25 kreditai (6 lentelėje nurodyta 20 ir 24 kreditai).

Nėra aiškiai numatyta, kaip Programoje bus užtikrinami tarptautiškumo aspektai, kaip bus plėtojamas Programos tarptautiškumas. Nors Apraše teigiama, kad „studijų programa orientuota į kolegijos veiklos strateginius 2014-2020 m. planus ir į iškeltus kolegijos tikslus, vienas iš kurių – „dalyvauti tarptautinėse, šalies ir regiono ekonominės, socialinės, edukacinės ir kultūrinės plėtros programose“; „studijų programos tikslas ir paskirtis neatskiriamai susiję su bendraisiais Utenos kolegijos uždaviniais“ vienas iš kurių – „atlikti taikomuosius mokslinius tyrimus ir verstis taikomąja mokslinė veikla pagal sutartis su Lietuvos ir užsienio fiziniiais ir juridiniais asmenimis, taip pat dalyvauti tarptautinėse ir užsienio šalių tyrimo programose“; Kolegijos mokslinės veiklos tikslų apimtyje minima, kad bus siekiama „integruotis į nacionalinę ir tarptautinę mokslinių tyrimų erdvę“, tačiau konkrečių planuojamų tarptautiškumo įtvirtinimo Programoje veiksmų ir bendradarbiavimo, aktualaus būtent šioje Programoje, galimybių nėra identifikuota. Konkretesni Programoje numatomi taikyti tarptautiškumo elementai nebuvo įvardinti ir nuotolinio vizito (susitikimų su akademinės bendruomenės grupėmis) metu.

Programos Apraše lakoniškai minimas nuotolinio mokymo būdo naudojimas, tačiau nėra aiškiai identifikuoti Programoje numatyti nuotolinių studijų principai, nėra patvirtinta vieninga

nuotolinių studijų vykdymo sistema. Stinga aiškiai nustatytų reikalavimų dėl nuotolinių studijų būdo taikymo sąlygų, apimčių ir proporcijų, nepakankamai išdiskutuoti ir reglamentuoti studijų virtualizacijoje galimi alternatyvūs sprendimai. Akivaizdu, kad Kolegijos akademinės bendruomenės nariai turi skirtingus įsivaizdavimus bei lūkesčius dėl nuotolinių studijų būdo naudojimo. Šią Ekspertų nuomonę perteikiančius aukščiau pateiktus teiginius patvirtina nuotolinio vizito metu nuotolinių studijų klausimais išsakytos viena kitai prieštaraujanti nuomonės.

Programoje studentams sudaromos įvairios galimybės individualizuoti savo studijas. Studentai gali dalyvauti akademiniam judume, pasirinkti studijuoti dalykus iš siūlomų alternatyvų, laisvai pasirenkamųjų dalykų sąrašo, studijuoti pagal individualų planą ir grafiką, keisti studijų formą ir būdą, pasirinkti praktikos vietą, baigiamojo darbo temą, kursinių, projektinių darbų temas, profesinę ir antrąją užsienio kalbas ir pan. Kaip studijų individualizavimo galimybę, Programos rengėjai įvardina ir nuotolines studijas. Programos apraše ir Kolegijos puslapyje pateikiama informacija, kad studentai gali rinktis nuotolines studijas (ne mišrias), o jas realizuojant, vienam studijų kreditui skiriamos 2 akademinės valandos. Galima teigti, kad tokiu atveju kontaktiniam darbui būtų skiriama mažiau nei 10 proc. Programos apimties, todėl būtų tikslinga peržiūrėti Kolegijos svetainėje ir dokumentuose pateikiamą informaciją.

Identifikuota Baigiamojo darbo apimties neatitiktis nustatytiems *Bendriesiems studijų vykdymo reikalavimams* yra reikšmingas trūkumas, kuris privalo būti eliminuotas iki Programos vykdymo pradžios. Ekspertų nuomone, kiti šios vertinimo srities trūkumai nėra esminiai, todėl gali būti nesunkiai pašalinti įvertinus turimą Programos rengėjų įdirbį, nuosekliai ir sistemiškai plėtojamas pastangas.

Pagrindinės srities stiprybės:

1. *Optimalus Programą sudarančių dalykų rinkinys ir Programos turinio visuma, sukurianti prielaidas pasiekti numatomus Programos studijų rezultatus.*
2. *Numatytos galimybės individualizuoti studijų programą.*

Pagrindiniai srities tobulintini aspektai:

1. *Nepakankamai tikslios Programos tikslo ir studijų rezultatų formuluotės, tobulintina jų dermė su darbo rinkos poreikiais.*
2. *Tobulintina dalykų studijų ir vertinimo metodų dermė, didinant jų atitiktį dalykų studijų rezultatams.*
3. *Nepakankamas dėmesys skiriamas Programos tarptautiškumo plėtotei. Nėra numatytos aiškios Programos tarptautiškumo plėtojimo alternatyvos, konkretūs būdai ir formos.*
4. *Nepakankamai aiškiai apibrėžtos nuotolinių studijų vykdymo galimybės, stinga vienareikšmės pozicijos ir aiškaus strateginio pasirinkimo dėl nuotolinio būdo naudojimo Programos realizacijoje.*
5. *Baigiamojo darbo kreditų išskaidymas į du semestrus yra nepagrįstas. Baigiamojo darbo apimtis neatitinka nustatytų Bendrųjų studijų vykdymo reikalavimų (šis trūkumas privalo būti eliminuotas iki Programos vykdymo pradžios).*

2.2. MOKSLO (MENO) IR STUDIJŲ VEIKLOS SĄSAJOS

Kolegijoje mokslinė veikla vykdoma vadovaujantis Utenos kolegijos mokslinės veiklos nuostatais. Mokslinės veiklos orientyras yra šiai sričiai nustatyti 5 bendri tikslai (pvz., „plėtoti šaliai ir regionui aktualius taikomuosius mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą, įtraukiant studentus, verslo ir kitų socialinių partnerių atstovus“; „plėtoti verslo įmonių, organizacijų užsakomuosius taikomuosius mokslinius tyrimus, galinčius daryti įtaką visuomenės pokyčiams“ ir kt.).

Vykdamas Programos mokslo (meno) ir studijų veiklą ir siekiant užtikrinti jų sąsajas bus vadovaujama iš esmės tais pačiais, bendrais, Kolegijoje taikomais šios veiklos srities organizavimo principais. Ekspertų pastebėjimu, mokslo (meno) ir studijų veiklų sąsajos visų 3 vertinimui pateiktų ketinamų vykdyti studijų programų Aprašuose yra apibūdintos labai panašiai. Visuose 3 Aprašuose yra daug analogiško teksto ir su teksto perkėlimu susijusių netikslumų, pvz. nurodytas ne toks studijų programos pavadinimas. Programos mokslo (meno) ir studijų veiklos sąsajų charakteringumai nepakankamai atskleisti (esmingesni šios srities Programos išskirtinimai nebuvo išsamiau pagrįsti nei Apraše, nei nuotolinių susitikimų metu). Pasigesta daugiau specifinių, būdingų tik šiai Programai, mokslo (meno) ir studijų veiklos bei jų sąsajų bruožų bei ypatumų identifikavimo.

Apraše nurodyti 5 Kolegijos mokslinės veiklos bendri tikslai, tačiau jų planuojamas įgyvendinimas būtent Programos atveju nėra aiškiai apibrėžtas ar detalizuotas. Nėra identifikuotų siektinų mokslo taikomųjų tyrimų rodiklių (ypač išmatuojamų, kiekybiškai išreikštų, apibrėžtų laike), kurie numatyti vykdamas būtent šią Programą. Nėra aiški schema, kaip Programos dėstytojai planuos ir organizuos savo asmeninę šio pobūdžio veiklą orientuodamiesi į šiuos tikslus, kaip bus fiksuojami dėstytojo šios veiklos srities individualūs įsipareigojimai ir siekiami (pasiekti) rodikliai, ar bus vykdoma ir kaip bus vykdoma dėstytojų mokslinės veiklos planų pasiekimo kontrolė).

Kaip teigiama Apraše, Kolegijoje plėtojami socialinių mokslų vadybos krypties tyrimai yra šie: „*rinkos tyrimai; vartotojų elgsenos tyrimai; darbuotojų motyvacijos ir motyvavimo tyrimai; tarpkultūrinės komunikacijos ypatumai, ES investicijų efektyvumo vertinimas, Lietuvos ir kitų ES šalių ūkio ekonominė raida, Verslo kūrimo ir vystymo problemos* ir t.t.“. Taip pat Aprašo rengėjai pastebi, kad šios tyrimų tematikos „tiesiogiai susiję su ketinama vykdyti *Renginių vadybos ir scenos meno studijų programa*“ (vienas iš anksčiau minėtų netikslumų, atsiradusių dėl teksto perkėlimo iš kitos vertinamos studijų programos Aprašo, t.y. turėtų būti nurodytas studijų programos pavadinimas *Turizmo paslaugų vadyba*). Apraše pateikta suvestinė lentelė „Verslo ir viešosios vadybos katedros mokslinės taikomosios veiklos, atliktos katedros dėstytojų, rezultatai, numatomi tyrimai“, išskiriant 2018-2019 m. atliktus tyrimus ir konkrečius 2020 m. numatomus tyrimus (tokia pati lentelė pateikiama ir kitų 2 vertinamų studijų programų Aprašuose). Šioje lentelėje nurodytų tyrimų apimtyje yra sąlyginai nedaug tyrimų, kurių tematika tiesiogiai atspindėtų Programą. Be to, pateikiamos informacijos apie dėstytojų tyrimus apimtyje nurodomi ir studentų Baigiamieji darbai, juose atlikti empiriniai tyrimai.

Pastebima, kad Ekspertai Programos rengėjams prieš vizitą (2020 m. gegužės 20 d.) pateikė su šiuo aspektu susijusią užklausą „*Prašytume pateikti suvestinę informaciją apie būtent šiai studijų programai aktualius tyrimus ir mokslo taikomąją veiklą (pageidautina, kad įdirbis būtų išreikštas kiekybiniais rodikliais)*“. Kolegija gegužės 25 d. pateikė atsakomąją informaciją.

Programos rengėjai konstatavo, kad „2016 – 2020 m. laikotarpyje šiuo metu vykdomos Turizmo ir viešbučių administravimo studijų programos dėstytojai publikavo 14 straipsnių turizmo tematika įvairiuose moksliniuose leidiniuose bei dalyvavo 19-oje respublikinių ir tarptautinių konferencijų“, taip pat pateikė 2018-2020 m.m. Turizmo ir viešbučių administravimo studijų programos dėstytojų publikacijų sąrašą (lentelę), nurodydami 7 publikacijas, kurias iš viso rengė 7 unikalūs (skirtingi) šios studijų programos dėstytojai. Programos rengėjai taip pat pateikė susistemintą informaciją apie per pastaruosius 3 mokslo metus dėstytojų skaitytus pranešimus (iš viso 14), empirinius tyrimus (iš viso 4). Net ir papildomai Programos rengėjų pateikta informacija apie pedagoginio personalo mokslo taikomosios veiklos rezultatus neįrodo itin gero pasirengimo vykdyti naująją Programą, nes: absoliučiai dauguma publikacijų ir pranešimų tematikų atitinka bendrą turizmo sektoriaus kontekstą (per menką jų orientaciją į turizmo paslaugų vadybą); atsižvelgiant į bendrą studijų programoje dirbusių (dirbsiančių) dėstytojų skaičių pedagoginio personalo aktyvumas rengiant net ir bendros turizmo tematikos publikacijas buvo sąlyginai nedidelis (pvz., dėstytoja Ramutė Narkūnienė parengė 4 publikacijas iš 7); į dėstytojų skaitytų pranešimų sąrašą (10 pozicija) yra įtrauktas Erasmus+ studento pranešimas, o į dėstytojų atliktų empirinių tyrimų sąrašą (4 pozicija) yra įtrauktas studento atliktas tyrimas (akivaizdu, kad tai nėra Programos dėstytojų mokslo taikomosios veiklos įdirbį ir potencialą atskleidžiantys indikatoriai).

Ekspertų manymu, tam tikras mokslo taikomosios veiklos įdirbis, aktualus šios Programos realizacijoje, yra sukauptas, tačiau jis turėtų būti sistemingai didinamas – Programos rengėjai turėtų dėti akivaizdžiai daugiau pastangų siekdami pagerinti šios veiklos kiekybinius ir kokybinius rodiklius (ypač užtikrinant mokslo taikomosios veiklos turinio sąsajas su Programa). Identifikuota situacija leidžia teigti, kad Programos rengėjai, planuodami tyrimų kryptis, kol kas yra nustatę (pasirinkę) tik ganėtinai bendrą turizmo sektoriaus tyrimų lauką ir iš esmės nesiekia Programoje numatytais tyrimais spręsti specifinių turizmo paslaugų vadybai būdingų problemų. Tokia tyrimų tematikų pasirinkimo strateginė orientacija nepakankamai atliepia Programos turinį, neskatina Programos vykdytojų ir studijų proceso dalyvių (dėstytojų, studentų) gilintis į Programos kontekstą atitinkančio empirinio tyrimo lauko išskirtinumus.

Apraše teigiama, kad Programos „dėstytojai atlieka įvairius mokslinius, taikomuosius, įmonių užsakomuosius tyrimus. Šių tyrimų rezultatai bus integruojami į dalykų studijų procesą“, tačiau išsamesnis ir susistemintas Programos dėstytojų šios srities įdirbis nepristatytas.

Apraše vertinamos srities „Dėstytojai“ pristatymo 10 lentelėje pateikiama informacija apie kiekvieno dėstytojo priskyrimą numatomam dėstyti dalykui ir lakoniškai nurodoma jo „Mokslinės (meninės) veiklos kryptis“. Tuo tarpu faktiniai ir objektyvūs dėstytojų mokslo taikomosios bei tiriamosios veiklos rezultatai nėra pateikti. Apraše (9 lentelėje) fiksuojama, kad nuo 2015 m. iš viso atlikti 4 užsakomieji tyrimai, susiję su turizmo įmonėmis, paslaugomis ar rinka. Turint omenyje, kad Kolegijoje nemažai metų vykdyta (vykdoma) gana panašaus turinio studijų programa *Turizmo ir viešbučių administravimas*, akivaizdu, kad tiek mokslo taikomų tyrimų, tiek užsakomųjų tyrimų, kurių tematika tiesiogiai sietusi su turizmo sektoriumi (turizmo įmonėmis, turizmo paslaugomis, turizmo rinka), veikla yra nepakankamai išplėtotą.

Programos Baigiamųjų darbų ir Kursinių darbų temos (jų kryptys) yra numatytos, tačiau siekiant rašto darbų temų naujumo, aktualumo, didesnės rezultatų praktinės vertės derėtų

šio klausimo nagrinėjimui skirti didesnę dėmesį ir, vadovaujantis sisteminiu požiūriu bei atsižvelgiant į Programos dėstytojų, socialinių partnerių nuomonę aiškiau numatyti būsimų rašto darbų tematikas bei problematikas. Be to, būtina aiškiau pagrįsti, kuo ir kaip Programos studentų Baigiamųjų darbų ir kitų rašto darbų temos skirsis nuo anksčiau vykdytos (vykdomos) studijų programos *Turizmo ir viešbučių administravimas* studentų rengtų Baigiamųjų darbų tematikų ir problematikų. Tikslinga išplėsti Programos socialinių partnerių, suinteresuotų empirinių tyrimų atlikimu, tinklą, ir juos aktyviau įtraukti į konstruktyvias šio turinio diskusijas.

Vadovaujantis tuo, kas aukščiau išdėstyta, teigtina, kad apie Kolegijoje atliktus tyrimus Apraše pateiktos informacijos apimtyje daugiausiai fiksuojama apibendrinančio pobūdžio ir iš esmės visoms vadybos krypties studijų programoms taikytina informacija. Meno (mokslo) ir studijų veiklos sąsajos išanalizuotos retrospektyviai, t.y. Apraše pristatomi rezultatai, kurie Kolegijoje buvo pasiekti, vykdant kitas Verslo ir viešosios vadybos katedroje studijų programas be didesnės jų turinio atrankos ir neįvertinus informacijos aktualumo konkrečios numatomos vykdyti Programos kontekste. Pasigesta susistemintos informacijos tiek apie Kolegijoje jau įgyvendintą, tiek planuojamą mokslo taikomąją veiklą, kurios turinys tiesiogiai atitiktų Programą ar sietųsi su konkrečiais Programos studijų dalykais. Sprendžiant iš nuotolinio vizito metu pateiktų atsakymų kol kas Programos rengėjų nepakankamai išdiskutuotas klausimas apie mokslo taikomųjų tyrimų tematinę kryptį, kurios numatytos įgyvendinant Programą, į šias diskusijas per menkai įtraukti ir socialiniai partneriai, kurie galėtų reikšmingai prisidėti prie empirinių tyrimų lauko bei Programai aktualių tyrimų problematikos identifikavimo. Toks Programos vykdytojų dialogas su socialiniais partneriais galėtų būti pagrindas perspektyvoje aktyviau vykdyti užsakomuosius tyrimus.

Į Programos taikomuosius mokslinius tyrimus ir eksperimentinę (socialinę, kultūrinę) plėtrą ketinama įtraukti studentus. Numatyti būdai ir priemonės, kurie iš esmės užtikrins studentų įtraukimą ir dalyvavimą šiose veiklose. Identifikuotas dėstytojų vaidmuo, siekiant suaktyvinti šį procesą ir pasiekti kuo geresnių studentų dalyvavimo taikomuosiuose mokslo tyrimuose rezultatų. Kaip teigiama Apraše, „Mokslinės veiklos žinių ir gebėjimų studentai įgis studijuodami dalykus bei rengdami kursinius, baigiamuosius darbus, kartu su dėstytojais atlikdami taikomuosius mokslinius, turizmo įmonių užsakomuosius tyrimus ir kt.“. Studentai tyrimų atlikimui reikalingų žinių įgis ir studijuodami dalyką „Socialiniai tyrimai ir statistinė duomenų analizė“ bei atlikdami tiriamojo pobūdžio užduotis kitų dalykų studijose. Šių perkeliamųjų gebėjimų ugdyme numatomas aktyvus studentų konsultavimas (bus vykdomos individualios ir grupinės dėstytojų konsultacijos). Didelis dėmesys bus skiriamas studentų analitinių gebėjimų tobulinimui, šiuolaikinių technologijų naudojimo ir savarankiško tiriamojo darbo įgūdžių formavimui, bus taikomi šiuos siekinius realizuojantys studijų metodai. Studijose bus ugdomi gebėjimai taikyti išmaniąsias technologijas ir specializuotas kompiuterines programas. Studijų dalykas „Turizmo inovacijos“ studentams suteiks žinių apie turizmo paslaugų naujoves bei tendencijas, mokslinius pasiekimus turizmo srityje, o tai prisidės prie aktualių ir laikmetį atitinkančių tyrimų tematikų pasirinkimo. Turizmo aplinką ir joje vykstančius reiškinius padės pažinti 2 turizmo įmonėse organizuojamos praktikos. Be to, bus siekiama studentams sudaryti sąlygas naudotis naujausia mokslinė literatūra, moksliniais straipsniais, prenumeruojamomis tarptautinėmis elektroninėmis duomenų bazėmis (EBSCO Publishing, Emerald Management eJournals Collection, Taylor&Francis) – visa tai taip pat prisidės prie studentų tyrimo atlikimo gebėjimų tobulinimo ir tiriamųjų darbų kokybės.

Kolegijoje ypač didelis dėmesys skiriamas verslumo ir kūrybiškumo ugdymui, vykdomos socialinės integracijos bei įsitraukimą į darbo rinką didinančios veiklos, orientuojantis tiek į studentus, tiek į kitas Utenos miesto ar regiono gyventojų grupes (pvz. bedarbius, ekonomiškai neaktyvius asmenis). Verslo ir viešosios vadybos katedra organizuoja verslumo ugdymo renginius, kitas ugdymo, švietimo bei informavimo veiklas ir iniciatyvas, įgyvendina įvairius projektus. Kai kuriais jų prisideda prie studentų ar kitų tikslinių grupių įtraukimo į Kolegijos vykdomą mokslo (meno) veiklą, prisideda prie atliktų tyrimų rezultatų sklaidos.

Apraše akcentuojama, kad dėstytojai ir studentai dalyvaus regionų plėtros projektuose, tačiau nepakankamai sukonkretintos dalyvavimo tokiuose projektuose galimybės bei sąsajos su Programa ir pagal ją vykdomomis studijomis. Neaišku, ar šių projektų turinys tiesiogiai siesis (kaip siesis) su Programa, nepateikiama konkrečių pavyzdžių, tokių projektų sąsajų su Programa įrodymų.

Pozityvu tai, kad prie mokslo taikomosios veiklos rezultatų sklaidos galės efektyviai prisidėti Kolegijoje leidžiamas mokslo darbų žurnalas „Įžvalgos“, kuriame pristatomos „teorinės bei praktinės problemos, pateikiami jų sprendimai, mokslinė interpretacija ir vertinimai“. Nuo 2020 m. šis žurnalas yra prieinamas ir elektroninėje erdvėje.

Kolegijoje siekiama racionaliai paskirstyti lėšas, gaunamas iš Valstybės biudžeto asignavimų, skirtų skatinti valstybinių kolegijų dalyvavimą eksperimentinėje (socialinėje, kultūrinėje) plėtroje, regionų plėtros projektuose, konsultacinėje veikloje. Yra numatyta ir taikoma lėšų skyrimo tvarka, vadovaujamosi akademinės bendruomenės nariams aiškiais principais (pvz., konkurso tvarka gali būti finansuojamos tyrėjų grupės; Kolegijos tyrėjai ir jų grupės gali būti apdovanojami už išskirtinius mokslo ir taikomuosius darbus).

Planuodama bei įgyvendinama mokslines taikomąsias, tiriamąsias veiklas, kultūrinius ar mokslo renginius Kolegija siekia ir papildomo finansavimo. Teikiamos projektų paraiškos, dalyvaujama konkursuose, siekiama išnaudoti kitas galimybes.

Ekspertų nuomone, šios vertinimo srities trūkumai nėra esminiai, todėl gali būti nesunkiai pašalinti įvertinus turimą Programos rengėjų įdirbį, nuosekliai ir sistemiskai plėtojamas pastangas.

Pagrindinės srities stiprybės:

- 1. Aiškiai numatytas studentų įtraukimas (įsitraukimas) į Programos taikomuosius mokslinius tyrimus ir eksperimentinę (socialinę, kultūrinę) plėtrą, numatyti būdai ir priemonės, kurie užtikrins studentų dalyvavimą šiose veiklose, identifikuotas dėstytojų vaidmuo, siekiant suaktyvinti šį procesą. Studentams bus sudarytos tinkamos sąlygos studijuojant įgyti tyrimų atlikimui reikalingų žinių ir gebėjimų, suaktyvinti savo tiriamosios, taikomosios, socialinės ir kultūrinės veiklos raišką.*
- 2. Kolegijos įsitraukimas į Utenos miesto bei regiono ekonominių ir socialinių problemų sprendimą, Kolegijos iniciatyva plėtojamos verslumo ir kt. ugdymo veiklos, orientuotos ne tik į studentus, bet ir į kitas išorines tikslines grupes, reikšmingai prisideda prie Kolegijos kaip atviros ir socialiai atsakingos organizacijos įvaizdžio formavimo, sustiprina Kolegijos kaip patikimo socialinio partnerio išpūdį. Toks aktyvus Kolegijos socialinis vaidmuo sukuria efektyvios tinklaveikos prielaidas, o tai gali būti efektyviai išnaudojama plėtojant Kolegijos ir Programos tiriamąją, mokslo taikomąją, eksperimentinę (socialinę, kultūrinę) veiklą.*
- 3. Plėtojant mokslines taikomąsias, tiriamąsias veiklas, įgyvendinant kultūrinius ar mokslo renginius pasitelkiami įvairūs finansavimo šaltiniai. Teikiamos projektų paraiškos,*

dalyvaujama konkursuose, išnaudojamos kitos galimybės. Didelis dėmesys skiriamas mokslo ir tiriamąją veiklą vykdančių asmenų (jų grupių) materialinės motyvacijos sukūrimui ir palaikymui, kuris turi reikšmingos įtakos šios veiklos rezultatyvumui ir kokybei.

Pagrindiniai srities tobulintini aspektai:

1. *Tiriamoji, mokslo taikomoji, eksperimentinė veikla, tiek vertinant retrospektyviai (fiksuoiant sukauptą Programai aktualų įdirbį ir pasiektus rezultatus), tiek vertinant perspektyviai (numatant, kas ir kaip bus vykdoma plėtojant šias veiklas Programos bei jos turinio apimtyje) yra nepakankamai aiškiai apibrėžta ir išgryninta. Stinga studijų programos mokslo (meno) ir studijų veiklos sąsajų charakteringumą, tik šiai Programai, būdingų mokslo (meno) ir studijų veiklos bei jų sąsajų bruožų bei ypatumų identifikavimo.*
2. *Nepakankamai aiškiai apibrėžtas 5 Kolegijoje nustatytų mokslo taikomosios veiklos tikslų realizavimas tiek Programos lygmeniu, tiek individualiu (dėstytojo vykdomos mokslinės veiklos) lygmeniu ir su šia veikla susijusių planavimo, stebėsenos, kontrolės funkcijų vykdymas.*
3. *Numatyta tyrimų tematika ir problematika nepakankamai atliepia Programos turinį, neskaitina Programos vykdytojų, studijų proceso dalyvių (dėstytojų, studentų) gilintis į Programos kontekstą atitinkančio empirinio tyrimo lauko išskirtinumus. Mokslinės ir tiriamosios veiklos kryptys nepakankamai išgrynintos, jas nustatant nepakankamai išnaudotas bendradarbiavimo su socialiniais partneriais potencialas.*

2.3. STUDENTŲ PRIĖMIMAS IR PARAMA

Studentų priėmimas vykdomas pagal universitetų ir kolegijų Bendrąsias priėmimo į aukštąsias mokyklas taisykles bei vadovaujantis Studentų priėmimo taisyklėmis, kurios skelbiamos Utenos kolegijos internetinėje svetainėje. Apraše teigiama, jog stojantiesiems taikomas teisės aktais nustatytas minimalus 4,3 konkursinis balas. Pasibaigus bendrajam priėmimui galima stoti tiesioginiu būdu Kolegijos nustatyta tvarka ir terminais.

Studentų priėmimo taisyklės ir kiti dokumentai, reglamentuojantys atrankos ir priėmimo procesą, yra patalpinti Kolegijos puslapyje, jie yra pakankamai aiškūs, visa informacija, susijusi su studentų atranka ir priėmimo taisyklėmis yra lengvai pasiekiami. Nustatyti studentų atrankos ir priėmimo kriterijai yra tinkami.

Apraše nurodoma, kad užsienyje įgytų kvalifikacijų pripažinimas vykdomas pagal Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. sausio 4 d. įsakymu Nr. V-9 patvirtintą Užsienio šalių institucijose ar pagal tarptautinių organizacijų švietimo programas išsilavinimą įgijusių asmenų konkuravimo dėl priėmimo į valstybės finansuojamas studijų vietas ir dėl studijų stipendijų tvarkos aprašą, o išsilavinimą įgijusieji užsienio institucijose ar pagal tarptautinių organizacijų švietimo programas priimami į valstybės finansuojamas vietas. Utenos kolegijos Europos Sąjungos valstybių narių, Europos ekonominės erdvės valstybių, kitų užsienio valstybių piliečių ir asmenų be pilietybės priėmimo 2020 metais taisyklėse (UK direktoriaus 2020 m. gegužės 14 d. įsak. Nr. V-76) nurodyta, kad priėmimas vykdomas į valstybės nefinansuojamas vietas. Šiose taisyklėse nurodyta, kad priėmimas bus vykdomas į *Turizmo ir viešbučių administravimo* studijų programos nuolatinės ir iššestines studijas, kurios bus vykdomos anglų ir rusų kalbomis, tačiau jokios informacijos apie priėmimą į vertinamą studijų programą *Turizmo paslaugų vadyba*, jeigu ji būtų įvertinta teigiamai, nėra.

Pageidaujantiems studijuoti aukštesniame kurse, suteikiamos galimybės įskaityti neformalioju ir savišvietos būdu įgytas kompetencijas, tačiau pasigendama aiškumo. Utenos kolegijos neformalioju ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų, susijusių su aukštuoju mokslu, vertinimo ir pripažinimo tvarkos apraše (Utenos kolegijos Akademinės tarybos 2017 m. rugpjūčio 25 d. sprendimas Nr. AT- 20) nurodyta, kad gali būti įskaityta ne daugiau kaip 75 proc. studijų programos apimties ir kad Kolegija gali taikyti apribojimus (pvz., Baigiamasis darbas ir (ar) baigiamasis ir (ar) kvalifikacinis egzaminas neįskaitomi). Vertinant bendru požiūriu, užsienyje įgytų kvalifikacijų, dalinių studijų ir ankstesnio neformalaus ir savaiminio mokymosi pripažinimo tvarkos yra tinkamos. Apraše minima, kad skatinamos ir vertinamos neformalių studijų veiklos, tačiau stinga aiškumo, kaip šios veiklos gali būti įskaitytos kaip studijų rezultatai. Kol kas nepakankamai aiški Programoje numatyta neformalioju ir savišvietos bei savaiminiu būdu įgytų kompetencijų pripažinimo bei vertinimo tvarka, stinga konkretesnio neformalių veiklų užskaitymo galimybių bei sąlygų apibūdinimo ir jų aiškesnio apibrėžtumo santykyje su Programa (Programos studijų dalykais, akademinėmis pasiekimų elementais). Programos rengėjai neformalioju ir savišvietos bei savaiminiu būdu įgytų kompetencijų pripažinimo klausimų nagrinėjimui turėtų skirti papildomą dėmesį.

Kolegijos studentams teikiama akademinė, karjeros planavimo, finansinė ir kita parama. Informacija apie studentams teikiamą finansinę, socialinę ir psichologinę paramą patalpinta Kolegijos puslapio skiltyje „Parama studentams“. Informaciją apie karjeros planavimo bei valdymo paramą studentams teikia Karjeros ir komunikacijos skyrius. Visa informacija apie paramą studentams pateikiama pakankamai aiškiai. Reikėtų išskirti psichologinę paramą – psichologo konsultacijas teikia nepriklausomas psichologas, kurio paslaugos apmokamos iš Lietuvos studentų sąjungos vykdomo projekto, finansiškai remiamo Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo, kurį administruoja LR sveikatos apsaugos ministerija – kuri yra labai aktuali, ypač šiuo sudėtingu laikotarpiu. Nuotolinių susitikimų metu paaiškėjo, kad Kolegijoje psichologo etato nėra, o ši veikla vykdoma ir psichologijos dėstytojų pastangomis (jų popaskaitinės veiklos metu) arba vykdoma fragmentiškai įgyvendinant tam tikrą projektą (nėra teikiama sistemingai). Daug klausimų kelia dėstytojų išitraukimo į psichologinio pobūdžio konsultavimo veiklą pagrindimas – ar tikrai dėstytojai, kuriems leidžiama konsultuoti studentus tenkina psichologui, teikiančiam konsultacijas, nustatytus kvalifikacijos bei patirties reikalavimus. Tokia dėstytojams suteikta galimybė (teikti studentams psichologo konsultacijas), kai netaikomi jokie konsultuojančių dėstytojų atrankos principai ir nenumatomi konkretūs jų išipareigojimai šių paslaugų teikime, kelia pagrįstų abejonių dėl konsultacijų efektyvumo ir kokybės. Apibendrinant Apraše ir Kolegijos internetiniame puslapyje pateiktą informaciją, galima teigti, kad numatyta parama studentams iš esmės yra pakankama.

Pateikta informacija apie studentų priėmimą, paramą ir kitus stojantiesiems svarbius klausimus, pakankamai aiški, tačiau yra šiek tiek netikslumų, pvz., informacijoje apie studijų programas, nurodyta, kad priėmimas planuojamas 2019 m., nors kainos pateiktos 2020 m. (<https://www.utenos-kolegija.lt/stojantiesiems/priemimas/studiju-programos-ir-kainos>). Kolegijos internetiniame puslapyje rašoma, kad bus vykdomas priėmimas tik į Programos *Turizmo paslaugų vadyba* (arba šiuo metu realizuojamos *Turizmo ir viešbučių administravimas*) iššestines studijas, tačiau pateikta ir nuolatinių studijų kaina. Pagal Kolegijos pateiktą informaciją galima suprasti, kad šiais metais priėmimas į programos *Turizmo paslaugų vadyba* (arba *Turizmo ir viešbučių administravimas* – jeigu naujoji Programa nebūtų patvirtinta) nuolatines studijas nebus vykdomas.

Informacija apie studijas teikiama Studijų įvado, konsultacijų metu. Studijas reglamentuojančius dokumentus studentai gali rasti Kolegijos puslapyje ir, kaip teigiama Programos Apraše, metodinę medžiagą, įvertinimus ir kitą svarbią informaciją – Kolegijos akademinėje informacinėje sistemoje SADB. Kiekvienai akademinėi grupei prieš mokslo metų pradžią yra paskiriamas grupės kuratorius, tačiau neaišku, kodėl tai – dėstytojas, dirbantis Darbų saugos ir aplinkos inžinerijos studijų programoje (tikėtina, kad tai klaida).

Visi Kolegijos dokumentai studentams aktualiais klausimais (Studijų nuostatai, Studijų rezultatų įskaitymo tvarka, Kolegijos administracijos ir studentų ginčų komisijos nuostatai ir kt.) skelbiami Kolegijos internetinėje svetainėje <https://www.utenos-kolegija.lt/kolegija/teisine-informacija> ir skiltyje „Studentams“ <https://www.utenos-kolegija.lt/studentams>. Ekspertų nuomone, informacija apie studijas ir studentų konsultavimas yra pakankamas.

Ekspertų nuomone, šios vertinimo srities trūkumai nėra esminiai, todėl gali būti nesunkiai pašalinti įvertinus turimą Programos rengėjų įdirbį, nuosekliai ir sistemiškai plėtojamas pastangas.

Pagrindinės srities stiprybės:

- 1. Plačios studentams teikiamos paramos galimybės ir informacijos apie tai prieinamumas.*

Pagrindiniai srities tobulintini aspektai:

- 1. Galimai netiksli informacija apie priėmimą į Turizmo ir viešbučių administravimo ir (ar) Turizmo paslaugų vadybos studijų programą.*
- 2. Nepakankamai aiški Programoje numatyta neformaliuoju ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo bei vertinimo tvarka, stinga konkretesnio neformalių veiklų užskaitymo galimybių bei sąlygų apibūdinimo ir jų aiškesnio apibrėžtumo santykyje su Programa (Programos studijų dalykais, akademinėse pasiekimų elementais).*
- 3. Nėra psichologo, galinčio sistemingai teikti psichosocialinę paramą studentams bei kitiems akademinės bendruomenės nariams, etato. Teikiama tik epizodinė ir nutrūkstanti psichologinė pagalba, kyla abejonių dėl šios paslaugos teisėtumo ir kokybės, kai konsultacijas teikia Kolegijos dėstytojai, kurie nėra praktikuojantys psichologai.*

2.4. STUDIJAVIMAS, STUDIJŲ PASIEKIMAI IR ABSOLVENTŲ UŽIMTUMAS

Pagal Programą studijų procesą numatoma organizuoti taikant aiškiai apibrėžtus veiksmus, naudojant studijų proceso planavimo loginį vientisumą užtikrinančias procedūras. Organizuojant studijas pakankamą dėmesį ketinama skirti visiems pagrindiniams studijų elementams bei studijų etapams (paskaitoms, konsultacijoms, egzaminams, egzaminų perlaikymams), tačiau pasigesta išsamesnės informacijos apie studentų savarankiško darbo organizavimą. Ekspertų manymu, studentų savarankiško darbo planavimo, organizavimo, stebėsenos bei kontrolės aspektai Programos rengėjų nepakankamai aktualizuoti. Kadangi nemažą studijų dalį (ypač ištęstinėse studijose) sudarys savarankiško darbo studijos, reikėtų aiškiau apibrėžti numatytas naudoti savarankiško darbo planavimo ir atskaitomybės priemones, siekiant optimizuoti studentų savarankiško darbo krūvį, derinant jį semestro apimtyje bei subalansuojant skirtingų dalykų studijose. Programos rengėjų didesnis dėmesys

studentų savarankiško darbo organizavimui ir kontrolei užtikrintų sklandesnę studijų eigą ir efektyvesnę numatomų studijų rezultatų pasiekimą.

Pozityvu tai, kad studijose pagal Programą numatoma pakankamai aktyviai naudoti virtualią mokymosi aplinką Moodle. Kaip teigiama Apraše ir buvo tvirtinama nuotolinių pokalbių metu, šioje srityje Kolegijoje turima pakankama patirtis. Pagal Apraše pateiktą informaciją galima spręsti, kad nuotolinis būdas bus naudojamas išimtinai išstęstinių studijų studentams (minima, kad išstęstinės studijos vykdomos „iš dalies nuotoliniu būdu“). Taip pat Apraše aktualizuojama, kad nuotolinės studijos yra „unikali galimybė dirbantiems, gyvenantiems užsienyje ar dėl kitų priežasčių negalintiems nuolat lankytis universitete įgyti universitetinį aukštąjį išsilavinimą bei gauti bakalauro diplomą“. Studijų proceso aprašyme teigiama, kad „Studentų dalyvavimas pratybose, seminaruose, laboratoriniuose darbuose, mokomosiose praktikose yra privalomas“. Natūraliai kyla keli klausimai: 1) kodėl Apraše akcentuojamas universitetų laukas“ („universitete“, „universitetinį“)?; 2) kodėl tiek Apraše, tiek nuotolinių susitikimų metu buvo išsakytos kelios skirtingos pozicijos dėl nuotolinio būdo naudojimo (buvo fiksuota, kad numatomas jo naudojimas tik išstęstinėse studijose, be to, pateikta kita versija – nuotolinės studijos pristatytos kaip atskirai organizuojamas studijų segmentas)?; 3) koku būdu bus užtikrintas Apraše fiksuotas studentų privalomas lankomumas, kai naudojamas nuotolinis studijų būdas (kokie šiuo atveju bus taikomi reikalavimai bei išlygos, kokios numatytos konkrečios studentų lankomumo kontrolės procedūros)? Akivaizdu, kad netikslūs, klaidinantys, vienas kitam prieštaraujantys, „suniveliuoti“ (nuotolinių studijų elementų charakteringumų pagal skirtingas studijų formas neatskleidžiantys) teiginiai negali būti traktuojami kaip Aprašo rengėjų padarytos korektūros klaidos. Be to, vertinant pagal Kolegijos akademinės bendruomenės narių, dalyvavusių nuotoliniuose susisikimuose su Ekspertais, dominuojančius atsakymus galima manyti, kad Programos realizacijoje planuojama naudoti mišrų studijų organizavimo būdą, tačiau ši studijų organizavimo alternatyvą apibūdinanti kategorija iš esmės nevertota. Apibendrinant teigtina, kad Programos lygmeniu (galimai ir Kolegijos lygmeniu) stinga išbaigto požiūrio į nuotolinį būdą, jo taikymo studijose sąlygas, galimybes ir reikalavimus, nepakankamai išgrynintos šį būdą bei jo naudojimą indikuojančios kategorijos, t.y. vartojami terminai, kurie nepakankamai tiksliai atskleidžia nuotolinių studijų pobūdį bei specifiką.

Studijose pagal Programą planuojamas pakankamai didelis tiek tradicinių, tiek netradicinių studijų metodų bei mokymo(-si) būdų rinkinys. Akcentuojamos praktinės paskaitos įmonėse, Apskrito stalo diskusijos, aktualizuojamas bendradarbiaujant su verslo įmonėmis įgyvendinamas gyvųjų projektų metodas. Taip pat studijose numatyti naudoti tokie metodai: „atvejo analizė, situacijų analizė, Minčių lietus, Smegenų šturmas, eksperimentas, interviu, Šešių kepurų metodas, Keturių kampų metodas, Venno schema, Frayerio modelis, Žmogaus pažinimo metodas pagal jo temperamentą“. Įgyvendinant Programą didelį dėmesį ketinama skirti studentų mokymosi pasiekimų vertinimui. Jis numatomas vykdyti pagal Kolegijoje patvirtintą Studijų rezultatų vertinimo tvarką, apimant žinių, gebėjimų ir nuostatų vertinimą bei vadovaujantis pagrįstumo, patikimumo, aiškumo, naudingumo ir nešališkumo principais. Programos rengėjai yra aiškiai numatę, kaip bus vykdomas studentų supažindinimas su dalyko reikalavimais, vertinimo kriterijais ir metodais. Akcentuojama, kad bus siekiama užtikrinti studentams skiriamų vertinimo užduočių sąsajas su studijų rezultatais. Kaip teigiama Apraše, studentų pasiekimus numatoma vertinti „testais, koliokviumais, rašto darbų pristatymais, grupinių darbų pristatymais“, projektiniai darbai, egzaminais.

Vadovaujantis tiek Apraše pateikta informacija, tiek Ekspertų atliktos dalykų aprašų analizės rezultatais teigtina, kad Programos realizacijoje galėtų būti numatyta daugiau įdomesnių bei šiuolaikiškų sprendimų dėl studijų pasiekimų vertinimo. Norėtusi didesnės vertinimo metodų įvairovės, daugiau numatytų naudoti nestandartinių studentų pasiekimų vertinimo būdų ir metodų.

Apraše aiškiai išskirta, kur Programos absolventas galėtų tęsti studijas. Informatyvi apžvalga apima Lietuvos aukštąsias mokyklas („*baigę Turizmo paslaugų vadybos studijų programą, absolventai galės tęsti studijas universitetuose pagal socialinių mokslų srities, turizmo ir poilsio, vadybos, viešojo administravimo, bei verslo studijų kryptių programas: M. Romerio universitete (Turizmo vadyba ir paveldas, Viešasis administravimas), KTU (Verslas ir antreprenerystė) Lietuvos sporto universitete (Sporto ir turizmo vadyba, Sportinė rekreacija ir turizmas), Vilniaus universitete (Kartografija ir geografinės informacijos sistemos), Klaipėdos universitete (Rekreacija ir turizmas), VGTU (Verslo vadyba)*“). Programos absolventų užimtumo klausimų nagrinėjimui skiriamas sąlyginai per mažas dėmesys. Stinga visapusiškesnio bei objektyvia informacija grįsto planuojamo absolventų užimtumo vertinimo, situacijos šiuo požiūriu modeliavimo tolimesnėje perspektyvoje bei pagrįstų šios srities specialistų poreikio prognozių.

Pagal Apraše pateiktą informaciją ir vadovaujantis susitikimų metu išsakytais Kolegijos akademinės bendruomenės narių pastebėjimais, Kolegijoje sudarytos pakankamai geros sąlygos studijuoti socialiai pažeidžiamoms grupėms bei studentams su specialiaisiais poreikiais. Yra numatyta studijų ir pasiekimų vertinimo formų ir metodų diferenciacija, kai atsižvelgiant į šioms grupėms priklausančių studentų poreikius taikomi jų atžvilgiu optimalūs studijų organizavimo ir pasiekimų vertinimo veiksmai. Atsiskaitymai, kurie vykdomi alternatyviais būdais, yra reglamentuoti ir apibrėžti Kolegijos studijų nuostatuose. Apraše akcentuojama, kad „*studentams, turintiems negalią arba laikiną sveikatos sutrikimą*“ numatyta studijų individualizavimo galimybė – užtikrinamos specifinės studijavimo sąlygos, priimami studijų aplinkos (pvz. nuotolinė aplinka), studijų medžiagos pateikimo alternatyvūs sprendimai, sudaromi individualūs studijų ir egzaminų (atsiskaitymų) grafikai. Studentai, kuriems nustatytas 30 proc. arba žemesnis darbingumo lygis, turi pirmenybę gauti vietą Studentų namuose, kuriuose įrengti pandusai žmonėms su judėjimo negalia. Tai, jog negalią turinčių studentų integracijai Kolegijoje skiriamas didelis dėmesys, įrodo apsirūpinimas specialia įranga, pritaikyta silpnaregiams, klausos ar/ir judėjimo sutrikimų turintiems žmonėms (pvz., kompiuterinės klaviatūros *High Contrast Keyboard*, pritaikytos silpnaregiams, Brailio rašto spausdintuvas VP Columbia, kopiklis, skirtas transportuoti neįgaliojo vežimėlių laiptais ir kt.). Be to, tokiems asmenims numatytos galimybės pasinaudoti įvairiapuse finansine parama (tikslinės išmokos, socialinės stipendijos). Pozityvu tai, kad specialiųjų poreikių turintiems studentams aktuali informacija teikiama viešai, naudojant įvairius būdus ir formas. Yra numatyta konsultavimosi ir studijų individualizavimo klausimų sprendimo galimybė naudojant elektroninę komunikaciją. Apibendrinant teigtina, kad Programos studentams, kurie priskirtini socialiai pažeidžiamoms grupėms arba turi specialiųjų poreikių, būtų užtikrintos visos pagrindinės sąlygos ir galimybės kokybiškai studijuoti.

Apraše minima, kad „*Skatinamos ir vertinamos studentų neformalių studijų veiklos. Studentams, aktyviai dalyvaujantiems mokslinėje ir taikomojoje mokslinėje veikloje, savanorystės, mentorystės veiklose, meno ir sporto kolektyvuose ir kt., ši veikla įskaitoma kaip dalis pasiektų studijų rezultatų*“. Toks lakoniškas pristatymas nevisiškai atskleidžia, kaip įgyvendinant

Programą veiks ši neformalių pasiekimų užskaitymo sistema. Pasigesta išsamesnio neformalių veiklų užskaitymo galimybių aprašymo Programos (jos studijų dalykų) apimtyje, pvz. nėra identifikuoti pagrindiniai neformalių veiklų įskaitymo reikalavimai, vertinant pagal jų turinį ir sąsajas su konkrečiais studijų dalykais, nėra nustatytos privalomos neformalių veiklų adekvatumo įvertinimo (prilyginimo bei įskaitymo) konkretiems užskaitomiems akademiniam pasiekimams procedūros.

Kaip nurodyta Apraše (tą patvirtino ir atliktų elektroninių dokumentų analizė), „*Akademinio sąžiningumo, tolerancijos ir nediskriminavimo užtikrinimo principai Utenos kolegijoje įgyvendinami šiais metodais bei priemonėmis*“. Šių principų realizacijai reikšmingos įtakos turi šie dokumentai: Utenos kolegijos akademinės etikos kodeksas; Studentų vidaus tvarkos taisyklės; Akademinės etikos komiteto veiklos nuostatai. Esminės veiklos nuostatas įtvirtina Akademinės etikos komitetas, kuris „*nagrinėja prašymus dėl Utenos kolegijos akademinės bendruomenės narių veiksmų, pažeidžiančių akademinę etiką*“. Etikos klausimus (akademinis sąžiningumas, tolerancija ir nediskriminavimas) ketinama spręsti bei aktualizuoti ir studijų proceso metu, tiesiogiai įtraukiant studijų proceso dalyvius (pvz., kiekvienas studentas/klausytojas, prieš pradėdami studijas pasirašo „Sąžiningumo deklaraciją“; kai kurių dalykų studijose nagrinėjami akademinės etikos principai bei jų užtikrinimas). Apibendrinant teigtina, kad Kolegija turi adekvačią teisės ir taisyklių bazę akademinėi etikai užtikrinti. Priemonės, užtikrinančios etiškus santykius, nediskriminavimo politiką ir skatinančios toleranciją, yra tiksliai apibrėžtos ir pakankamos.

Studentams sudaryta galimybė ginčyti (apeliuoti) gautą įvertinimą ir gauti argumentuotą atsakymą dėl apeliacijos svarstymo. Kolegija turi adekvačią teisinę ir dokumentinę bazę, užtikrinančią skaidrų apeliacijų ir skundų nagrinėjimą bei procesus. Kaip teigiama Apraše ir buvo patvirtinta nuotolinių susitikimų metu, „*studijuojantys asmenys turi teisę pateikti apeliacijas dėl žinių įvertinimo balo, žinių vertinimo procedūrų pažeidimų ar nuobaudų skyrimo ginčijimo*“. Apeliacijos nagrinėjimo objektyvumas užtikrinamas formuojant komisiją bei organizuojant kolegialumu grindžiamą veiklą. Yra numatyti aiškūs apeliacijų teikimo atvejai, apibrėžtos procedūros, nustatyti konkretūs apeliacijos pateikimo terminai. Apeliacijų pateikimo ir nagrinėjimo tvarka yra aprašyta skirtinguose Kolegijos dokumentuose (Studijų nuostatuose, Studijų rezultatų įskaitymo tvarkoje, Studijų rezultatų vertinimo tvarkoje, Baigiamųjų ir kvalifikacinių egzaminų organizavimo tvarkoje, Baigiamųjų darbų rengimo, pateikimo, gynimo ir vertinimo tvarkoje). Teigtina, kad toks įvairiapusiškas apeliacijų teikimo galimybių pristatymas ir didelis šios informacijos prieinamumas studentams sukuria galimybes Kolegijos akademinėje bendruomenėje objektyviai ir skaidriai spręsti skirtinguose studijų proceso dalyse kylančius nuomonių skirtumus. Pozityvu tai, kad visi pagrindiniai studijas reglamentuojantys vidiniai dokumentai akademinėi bendruomenei yra laisvai prieinami (yra patalpinti internete).

Ekspertų nuomone, šios vertinimo srities trūkumai nėra esminiai, todėl gali būti nesunkiai pašalinti įvertinus turimą Programos rengėjų įdirbį, nuosekliai ir sistemiškai plėtojamas pastangas.

Pagrindinės srities stiprybės:

1. *Numatyti aiškiai apibrėžti studijų proceso planavimo loginį vientisumą užtikrinantys veiksmai, apimantys pagrindinius studijų elementus bei etapus.*

2. *Suformuotas pakankamai platus numatomų naudoti studijų metodų bei mokymo(-si) būdų rinkinys.*
3. *Aiškiai identifikuotos Programos absolventų studijų tęstinumo Lietuvos aukštosiose mokyklose galimybės.*
4. *Numatytos lanksčios sąlygos ir patrauklios studijavimo galimybės Programos studentams, kurie priskirtini socialiai pažeidžiamoms grupėms arba turi specialiųjų poreikių.*
5. *Sukurta adekvati vidinių dokumentų bazė akademinėi etikai užtikrinti. Numatytos ir tiksliai apibrėžtos priemonės, užtikrinančios etiškus santykius, nediskriminavimo politiką ir skatinančios toleranciją.*
6. *Kolegijos akademinėje bendruomenei plačiai pristatomos apeliacijų teikimo galimybės, sukuriančios prielaidas objektyviai ir skaidriai spręsti skirtingose studijų proceso dalyse kylančius nuomonių skirtumus.*

Pagrindiniai srities tobulintini aspektai:

1. *Nepakankamas dėmesys studentų savarankiško darbo planavimo, organizavimo, stebėsenos bei kontrolės aspektams. Stinga aiškiau apibrėžtų Programos realizacijoje numatytų naudoti studentų savarankiško darbo planavimo ir atskaitomybės būdų ir priemonių.*
2. *Nepakankamai aiškiai bei klaidinančiai apibrėžtas nuotolinio mokymo (mokymosi) būdo naudojimas Programoje. Stinga išbaigto ir pagrįsto požiūrio į nuotolinį būdą, aiškiau identifikuotų jo taikymo galimybių, sąlygų, reikalavimų ir apribojimų.*
3. *Nepakankama Programoje numatytų naudoti studijų pasiekimų vertinimo būdų ir metodų įvairovė (pasigesta šiuo požiūriu šiuolaikiškesnių, originalesnių pasirinkimo sprendimų).*
4. *Nepakankamas dėmesys Programos absolventų užimtumo planavimo ir koordinavimo veiksams. Stinga visapusiškesnio ir objektyvia informacija grįsto Programos absolventų užimtumo vertinimo bei situacijos modeliavimo tolimesnėje perspektyvoje.*
5. *Programos realizacijoje nepakankamai aktualizuojamas neformaliojo ir savaiminio būdu įgytų kompetencijų pripažinimas. Nėra aišku, kaip konkrečiai įgyvendinant Programą funkcionuos neformalių pasiekimų užskaitymo sistema.*

2.5. DĖSTYTOJAI

Programoje dėstys 24 dėstytojai, iš kurių 6 turi mokslo daktaro laipsnį (tai sudaro 25 proc. visų šią Programą realizuosiančių dėstytojų). Likusią Programos dalį realizuos 16 lektorių, 1 docentė be mokslinio laipsnio (iš viso yra 7 docentai), 1 profesorė. Dėstytojų ir mokslininkų skaičiai yra pakankami, siekiant įgyvendinti Programą.

Dauguma dėstytojų, dirbsiančių Programoje, turi 3 ir daugiau metų praktinę patirtį dėstomo dalyko srityje, o tai leis užtikrinti kokybišką Programos realizavimą. Dėstytojai turi galimybę ir yra skatinami stažuotis Lietuvos ir užsienio organizacijose, kad įgytą patirtį galėtų perteikti studentams.

Iš viso Programoje yra 22 studijų krypties dalykai, kurie sudaro 114 kreditų (tame tarpe alternatyviai pasirenkamieji studijų krypties dalykai – 18 kreditų). Planuojama, kad 10 dalykų, kurių apimtis yra 44 kreditai, dėstys mokslininkai. Tai sudaro 38 proc. studijų krypties dalykų apimties.

Programą planuojama realizuoti Verslo ir viešosios vadybos katedroje. Kaip teigia rengėjai „ši programa pakeistų Turizmo ir viešbučių administravimo studijų programą“. Tai

reiškia, kad dauguma dėstytojų, anksčiau vykdę pedagoginę veiklą ir dirbę prieš tai vykdytoje (vykdomoje) studijų programoje, yra įgiję pedagoginės patirties, kuri efektyviai prisidės prie šios Programos sėkmingos realizacijos. Dauguma dėstytojų turi aukšto lygio praktines ir profesines kompetencijas, kurios bus ypač reikšmingos siekiant kokybiškai realizuoti šią Programą.

Kaip teigiama Apraše, dėstytojai savo mokamąją medžiagą jau yra sukėlę į Moodle sistemą. Ekspertams kyla pagrįstas klausimas, ar tikrai net nepradėjus vykdyti Programos jau yra parengta ir virtualioje mokymo aplinkoje pateikta Programos studijų dalykų medžiaga (ar Programos startinėje pozicijoje, net nepradėjus realaus dalykų studijų proceso (jo planavimo), dėstytojai parengė kokybiškus, šiuolaikinio turinio, visapusiškus, visus pagrindinius studijų elementus apimančius, nustatytą struktūrą atitinkančius dalykų nuotolinius kursus). Ši dėstytojų atsakymų pagrindu identifikuota situacija kelia pagrįstų abejonų, ar įgyvendinant Programą neplanuojama pernelyg remtis anksčiau vykdyta studijų programa (*Turizmo ir viešbučių administravimo*) bei joje dėstytais dalykais. Be abejo, toks „patogus lankstumas“, Ekspertų manymu, būtų nepateisinamas – tai prieštarautų sprendimo teikti naują (naujo turinio) studijų programą ir jos pristatymo kitu (nauju) pavadinimu logikai. Kita vertus, neabejotina, kad Programos dėstytojai turi darbo virtualioje mokymo aplinkoje patirties, o tai yra svarbi pedagogų kompetencija vykdant šiuolaikinį ugdymą bei lanksčias, individualizavimo galimybes teikiančias aukštojo mokslo studijas.

Pažymėtina, kad iš 24 net 19 turizmo ir poilsio studijų krypties dalykų dėstytojų turi tinkamą kvalifikaciją ir praktinės patirties kelionių organizavime, svetingumo sektoriuje, turizmo plėtroje. Tai vertinga patirtis, tačiau Programoje pasigendama dėstytojų, kurie specializuotąsi būtent turizmo paslaugų vadybos srityje. Aprašo 8 lentelėje (27 psl.) pateikti apie Verslo ir viešosios vadybos katedros mokslinės taikomosios veiklos per 2018-2019 metus rezultatai. Per pastaruosius metus katedra atliko 15 tyrimų. 2020 metais numato atlikti 9 tyrimus, kaip, pvz.: „Darnaus turizmo plėtra Lietuvos regionuose“ arba „Svečių pasitenkinimas Molėtų rajone teikiamomis turizmo paslaugomis“. Vertinant pagal tyrimų tematiką taip pat teigtina, kad Programos dėstytojai turi tam tikrą įdirbį turizmo paslaugų vadybos srityje, tačiau kol kas jis nėra pakankamas. Strategiškai numatant Programos pedagoginio personalo atnaujinimą bei sudėties tobulinimą derėtų prioritetinį dėmesį skirti dėstytojų kontingento, besispecializuojančio būtent turizmo paslaugų vadybos srityje, pritraukimui, tokių dėstytojų skaičiaus didinimui. Apibendrinant teigtina, kad dauguma dėstytojų sąlyginai geriau išmano turizmo ir viešbučių administravimo sritį, todėl Programoje būtina sustiprinti pedagoginio personalo kompetencijas turizmo paslaugų vadybos srityje.

Iš Apraše pateiktos informacijos ir kitų Ekspertams pateiktų dokumentų nėra aišku, kiek dėstytojų bus įdarbinta 0.5 etato. Dėstytojų 0,5 etato dalies ir nuolatinio darbo užtikrinimas yra labai svarbus veiksnys, siekiant aukštos studijų kokybės ir Programos personalo tvarumo.

Kaip teigiama Apraše, Kolegijoje sudaromos geros sąlygos akademinio personalo kvalifikacijai tobulinti. Dėstytojai turi galimybę dalyvauti įvairiuose kvalifikacijos kėlimo kursuose, seminaruose, konferencijose, projektuose, asociacijų organizuojamuose renginiuose. Dėstytojams sudaromos galimybės dirbti mokslinį darbą, išvykti kelti kvalifikacijos į kitas Lietuvos ir užsienio švietimo institucijas, mokslines bei praktines stažuotes. Prie dėstytojų kvalifikacijos kėlimo prisideda dėstytojų mokymosi stažuotės bei paskaitų skaitymas užsienio partnerinėse institucijose pagal Erasmus+ mobilumo programą. Dėstytojai dalintis gerąja patirtimi bei tobulinti profesines kompetencijas gali daugiau kaip 65 užsienio šalių

partnerinėse institucijose. Susitikimo su dėstytojais metu buvo patvirtinta, kad dėstytojai patenkinti akademinio personalo kvalifikacijos tobulinimo sąlygomis. Programoje kvalifikacijos kėlimas turėtų būti orientuotas į turizmo paslaugų vadybos sritį.

Ekspertų nuomone, šios vertinimo srities trūkumai nėra esminiai, todėl gali būti nesunkiai pašalinti įvertinus turimą Programos rengėjų įdirbį, nuoseklias ir sistemiškai plėtojamas pastangas.

Pagrindinės srities stiprybės:

1. *Dauguma dėstytojų turi ilgametę pedagoginę patirtį ir kvalifikaciją, įgytą dirbant „Turizmo ir viešbučių administravimo“ studijų programoje. Sukauptos dėstytojų žinios, gebėjimai ir patirtys sudaro prielaidas sėkmingai realizuoti Programą.*

Pagrindiniai srities tobulintini aspektai:

1. *Dėstytojų, kurie turėtų aukšto lygio turizmo paslaugų vadybos kompetencijas, kvalifikaciją, praktinę patirtį, profesinės ir mokslo taikomosios veiklos įdirbį, trūkumas. Nėra aiškiai numatytas Programos dėstytojų kompetencijų stiprinimas turizmo paslaugų vadybos srityje ir dėstytojų sudėties atnaujinimas, užtikrinant naujų šioje srityje besispecializuojančių dėstytojų pritraukimą.*
2. *Nevisiškai išspręstas klausimas dėl dėstytojų komplektacijos, siekiant užtikrinti pakankamą nuolatinių dėstytojų, dirbančių sąlyginai didesne etato dalimi (pvz., 0,5 etato), aktyviai dalyvaujančių akademinuose procesuose ir galinčių efektyviai prisidėti prie Programos tobulinimo, skaičių.*

2.6. STUDIJŲ MATERIALIEJI IŠTEKLIAI

Utenos kolegijos Verslo ir technologijų fakultete iš viso yra įrengta 26 auditorijos, iš kurių 11 – kompiuterinių laboratorijų. Programos studentams teorinės paskaitos bei praktiniai užsiėmimai vyks šiose auditorijose ir kompiuterinėse laboratorijose.

Patalpos, kuriose bus vykdomos studijos, atitinka higienos ir darbo saugos reikalavimus ir jų pakanka, auditorijos šiuolaikiškai įrengtos, aprūpintos vizualizavimo įranga, yra specialiai įrengtų patalpų dirbti grupėmis studentų, kas pasitarnaus bendravimo gebėjimams lavinti, komandinio darbo įgūdžiams formuoti.

Kompiuterių laboratorijos sujungtos į tinklą ir visi kompiuteriai turi interneto prieigą. Kompiuteriuose yra įdiegtos taikomosios programos, kurios bus naudojamos studijų procese:

- Specializuota statistinė programinė įranga *IBM SPSS Statistics 19*
- Viešbučių kompiuterinė valdymo sistema *Reservation Partner (Hotel Presta)*
- Restoranų apskaitos ir valdymo programa *Presta*
- Bilietų rezervavimo sistema *Smart Amadeus*
- Apskaitos programos *Stekas, Finvalda, Rivile*
- *ArcGis* kompiuterinė programa bus naudojama turistinių maršrutų planavimui ir rengimui.
- *Corel Draw, Photoshop CS* programomis studentai mokysis dirbti per Medijų technologijų dalyką.

Siekiant užtikrinti naujos Programos realizavimo kokybę, didelis dėmesys skiriamas praktinio mokymo bazei. Daugelis Programos teorinių paskaitų bei praktinių užsiėmimų bus

organizuojamos Kolegijos *Mokomajame svetingumo centre (MSC)*. MSC viešbučio kambariai atitinka viešbučių kambariams keliamus reikalavimus. Vienu metu, viešbutyje gali gyventi 8 svečiai. Viešbučio kambariuose studentai mokysis kambarių priežiūros, kambarių puošybos įvairiomis progomis ypatumų per *Apgyvandinimo paslaugų, Apgyvandinimo paslaugų vadybos* dalykų praktinius užsiėmimus. Registratūroje yra registratūros stalas, kompiuteris. Registratūroje studentai registruos svečius, teiks svečiams informaciją, ves svečių apskaitą bei atliks kitus *Apgyvandinimo paslaugų vadybos, Apgyvandinimo paslaugų valdymo sistemų* dalyko praktinius darbus. Mokomoji virtuvė aprūpinta visa reikiama įranga maisto ruošimui: elektrinėmis viryklėmis, darbataliais, darbataliais su kriauklėmis, indų plovimo mašina, griliu, kepimo krosnimis, tešlos maišymo mašina, daržovių pjaustymo ir mėsos malimo mašina, maišytuvu, pramonine mikrobangų krosnele, elektrinėmis svarstyklėmis, puodų rinkiniais, virtuvės indais, stalo indų komplektais. Mokomojoje virtuvėje studentai atliks *Maitinimo paslaugų, Restoranų paslaugų vadybos* dalykų praktinius darbus, mokysis patiekalų dizaino. Mokomajame bare yra indauja, baras, stalai, kuriuos galima įvairiai sustatyti, yra kavos malimo, kavos virimo aparatai ir visi būtiniausi baruose naudojami indai. Čia yra įdiegta restoranų apskaitos ir valdymo sistema *Presta*. Tai daugiau nei prieš 10 metų sukurta restoranų valdymo sistema su kuria dirba daugiau nei 300 maitinimo įmonių Lietuvoje ir Latvijoje. Taigi, studentai mokysis ne tik darbo bare ypatumų bet ir įgūdžių dirbti su minėta restoranų valdymo sistema. Čia studentai atliks *Maitinimo paslaugų, Restoranų paslaugų vadybos ir kt.* dalykų praktinius darbus. MSC leidžia siekti numatytų studijų rezultatų.

Kolegija glaudžiai bendradarbiauja su regiono turizmo įmonėmis: maitinimo įmonėmis, kaimo turizmo sodybomis, svečių namais, viešbučiais, dvarais, keliones organizuojančiomis įmonėmis, turizmo informacijos centrais. Taip pat Kolegija glaudžiai bendradarbiauja su VŠĮ Utenos turizmo informacijos centru, VŠĮ Molėtų turizmo informacijos centru, svečių namais *Utrana* (Utenos m.), viešbučiu *Angelas* (Utenos m.), viešbučiu *Vilnius SPA Anykščiai* (Anykščių m.), UAB *Romnesa* (Ingalinos r.), viešbučiu *Žuvėdra* (Ingalinos m.), kelionių organizatoriumi *Guliverio kelionės, Vidų* kaimo turizmo sodyba (Utenos r.), UAB Poilsio ir renginių centru *Alaušo slėnis*, kavine *Abuva* ir kt. Nors Utenos regionas yra ypač lankomas turistų, reikėtų siekti socialinių partnerių ir kituose turistiniuose regionuose.

Bibliotekoje įdiegta integruota bibliotekinė programa *ALEPH-500*. Biblioteka įsijungė į bendrą Lietuvos aukštųjų mokyklų bibliotekų tinklą (college.library.lt), yra aktyvi kolegijų bibliotekų asociacijos narė. Biblioteka yra Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacijos narė, todėl yra galimybė testuoti ir prenumeruoti pasaulines elektronines duomenų bazines, tokias kaip *Ebsco Publishing, Emerald Management, Taylor&Francis*.

2016-2019 metus bibliotekoje įsigyta apie 20 vnt. knygų turizmo paslaugų tematika. Be turizmo srities literatūros kasmet bibliotekoje įsigyjamas nemažas kiekis literatūros, reikalingos ir kitų dalykų studijų rezultatams pasiekti. Bibliotekoje gausu mokslinės literatūros bendravimo psichologijos, aplinkos ir žmogaus saugos, filosofijos, sociologijos, vadybos, mikro-makro ekonomikos, apskaitos ir finansų, verslo teisės, paslaugų marketingo, projektų valdymo ir kita tematika. Turimi knygų ištekliai leidžia užtikrinti studijų kokybę.

Apraše pagrindžiant krypties studijų vykdymui reikalingų išteklių planavimą ir atnaujinimą ateikiama informacija apie Elektroninio mokymo centrą (EMC), kuriame numatoma: valdymo kabineto, Mini vaizdo įrašų studijos, Nuotolinio mokymo auditorijos, Vaizdo paskaitų transliacijų auditorijos ir Konferencijų salės – kapitalinio remonto darbai, įsigyjama moderni įranga, pritaikyta nuotolinėms vaizdo konferencijoms, paskaitoms, bei

balgai. Moderni kolegijos bazė bus naudojama ne tik studijoms, bet taps ir švietimo, mokslo, savivaldos ir kitų institucijų bei verslo įmonių traukos centru, dalijantis savo idėjomis ir žiniomis, organizuojant mokslines-praktines konferencijas, seminarus, kitus įvairius renginius nuotoliniu būdu tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu lygmenimis. Apibendrinant galima teigti, kad šis modernus centras bus turizmo verslo traukos objektas, kuris bus naudojamas ir Programos realizacijoje. Įvertinus Programos specifiškumą teigtina, kad ateityje reikėtų sukurti Programos specifinius materialiuosius išteklius telkiantį organizacinį darinį, pvz. įkurti turizmo paslaugų teikimo ar pan. imitacinę įmonę, kuri sistemingai kauptų ir Programos studijose plėtotų naudingas šios srities žinias ir patirtį.

Ekspertų nuomone, šios vertinimo srities trūkumai nėra esminiai, todėl gali būti nesunkiai pašalinti įvertinus turimą Programos rengėjų įdirbį, nuoseklias ir sistemiškai plėtojamas pastangas.

Pagrindinės srities stiprybės:

1. *Sukaupta ir įrengta mokymo bazė (Mokomasis svetingumo centras), kuri prisideda prie numatytų studijų rezultatų pasiekimo ir leidžia užtikrinti Programos įgyvendinimo kokybę.*

Pagrindiniai srities tobulintini aspektai:

1. *Išskirtinai Programos vykdymui reikalingų, specifinių materialiujų išteklių stygius, nepakankamai aiškiai identifiкуotas studijų bazės papildymo bei atnaujinimo poreikis.*
2. *Nepakankama praktikos vietų pasiūla (ypač už Utenos regiono ribų), akivaizdus poreikis plėsti socialinių partnerių sąrašą, siekiant užtikrinti Programos studentams platesnes praktikų atlikimo galimybes.*

2.7. STUDIJŲ KOKYBĖS VALDYMAS IR VIEŠINIMAS

Organizuojant Programos studijų kokybės valdymą ir viešinimą bus vadovaujamosi iš esmės tais pačiais, bendrais, Kolegijoje vykdomų kitų studijų programų studijų kokybės valdyme ir viešime taikomais principais bei pasiteisinusia ankstesne šios srities gerąja patirtimi. Ekspertų pastebėjimu, studijų kokybės valdymas ir viešinimas visų 3 ketinamų vykdyti studijų programų Aprašuose yra apibūdintas visiškai vienodai, išskyrus pastraipą, kurioje minimi socialiniai partneriai (nurodyti skirtingi įmonių ir organizacijų pavadinimai). Daugiau specifinių, būdingų tik šiai Programai, studijų kokybės valdymo ir viešinimo bruožų bei ypatumų neidentifikuota.

Vykdamas studijų kokybės valdymą bus vadovaujamosi Kolegijos politika, Kokybės vadovu, kuris yra bazinis dokumentas, reglamentuojantis Kolegijos studijų ir su studijomis susijusių procesų kokybės valdymą ir užtikrinimą. Jame aprašyta nuo 2013 m. vasario mėn. Kolegijoje įdiegta studijų kokybės valdymo sistema (SKVS), apimanti pagrindinius Kolegijos procesus ir juos sudarančius smulkesnius procesus (subprocesus). Toks studijų kokybės valdymo procesų išskaidymas užtikrina efektyvesnę kokybės valdymo planavimą, organizavimą, kontrolę, priežiūrą, stebėseną, leidžia aiškiau apibrėžti konkrečių būdų ir priemonių naudojimą atskiruose studijų kokybės valdymo etapuose. SKVS grindžiama ISO 9001 kokybės vadybos standartu, EFQM tobulumo modeliu bei Europos Aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo nuostatomis ir gairėmis. 2018 m. Kolegijai paskutinį kartą suteiktas ISO 9001:2015 standarto nuostatų atitiktį įrodantis sertifikatas, tačiau šiuo metu ji nėra sertifikuota. Pozityvu tai, kad

SKVS yra paskelbti pagrindiniai studijų kokybės užtikrinimą reglamentuojantys dokumentai, prieinami Kolegijos akademinės bendruomenės nariams.

Programos vykdytojų atsakomybė ir kiti studijų kokybės valdymą apsprendžiantys aspektai taip pat apibrėžti Kolegijos statute, Kolegijos veiklos strategijoje 2014-2020 m., Kolegijos veiklos strateginiame plane 2019 – 2021 m., Akademinės tarybos, kt. funkcinų ar organizacinių padalinių veiklos reglamentuose ar nuostatuose, darbuotojų pareiginiuose nuostatuose ir kt. dokumentuose.

Už Programos įgyvendinimą, priežiūrą ir tobulinimą tiesiogiai bus atsakingi Studijų programos komitetas bei Verslo ir viešosios vadybos katedros vedėjas. Jiems suteiktos funkcijos ir atsakomybės, kurios tiesiogiai siejasi su pokyčių Programoje inicijavimu, Programos kokybės nuolatine stebėseną ir tobulinimu. Programos komiteto sudėtis yra aiškiai apibrėžta, suvoktas jo vaidmuo, numatyti išsipareigojimai.

Atsakomybės už Programos kokybės valdymą bus paskirstytos ir deleguotos įvairių valdymo lygių darbuotojams. Planuojamas ir pakankamai aiškiai apibrėžtas atskirų Programą realizuojančių administracijos darbuotojų ištraukimas į studijų kokybės valdymą, nustatytos pagrindinės jų funkcijos ir atsakomybės. Funkciniai padaliniai arba tam tikrų pareigybių darbuotojai vykdys jiems priskirtas funkcijas, prisideddami prie Programos sėkmingos realizacijos, sprenddami klausimus ir priimdami sprendimus jų kompetencijų ribose. Pvz., „Tarptautinių ryšių skyriaus vedėjas bus atsakingas už tarptautinių akademinių mainų kokybę“, „Praktikų vadovas atsako už profesinės veiklos praktikų kokybę“.

Sprendimų priėmimo procese bus užtikrinamas kolegialumas, įtraukiant katedrą, dekanatą, direktoratą, Fakulteto tarybą, Akademinę tarybą, Tarybą, Kolegijos Studijų kokybės komitetą ir kt.

Į Programos tęstinį tobulinimą numatyta įtraukti pagrindines socialinių dalininkų (išorinių ir vidinių) grupes. Kaip nurodoma Apraše, prie socialinių dalininkų išorėje priskiriami alumnai, darbdaviai, studentų tėvai. Būtent pastarosios grupės (studentų tėvų) įtraukimas į Programos studijų kokybės valdymą nėra aprašytas. Neaišku, kokie bus naudojami santykių su šia grupe formavimo ir palaikymo būdai bei formos, kokių tikslu numatoma tai daryti. Kitų socialinių dalininkų įtraukties (įsitraukimo) į Programos rengimo, vertinimo ir tobulinimo procesus pagrindiniai būdai ir formos yra numatyti, apibrėžtas jų naudojimo periodiškumas ir numatomas turinys.

Programa tam tikra savo turinio dalimi siejasi su Kolegijoje vykdyta (vykdoma) studijų programa *Turizmo ir viešbučių administravimas*, kurią vykdant jau buvo suformuotas tam tikras šioje veiklos srityje dirbančių socialinių partnerių tinklas. Vykdytą Programą bus integruojami tiek nauji socialiniai partneriai, tiek tęsiamas tikslinis bendradarbiavimas su turizmo paslaugas teikiančiomis organizacijomis, išnaudojami anksčiau užmegzti partnerystės ryšiai.

Įgyvendinant Programą pakankamai didelį dėmesį numatoma skirti dėstytojų ir jų darbo kokybės stebėsenai ir vertinimui, tačiau pasigesta daugiau informacijos apie planuojamą vykdyti dėstytojų ir jų rengiamų studijų dokumentų (dalykų aprašų ir kt.) atestavimą ar akreditavimą. Tiek Apraše, tiek nuotolinio vizito metu šie aspektai kaip svarbi studijų kokybės valdymo bei užtikrinimo dalis iš esmės neaktualizuoti.

Pozityvu tai, kad Programos studentams bus sukurta galimybė bet kuriuo studijų proceso metu įvertinti atskirus jiems dėstančius dėstytojus, užpildyti anoniminę anketą virtualioje mokymosi aplinkoje Moodle.

Nuo 2019 m. Kolegijoje veikia Studijų kokybės komitetas, įtraukiantis Kolegijos ir skirtingų fakultetų administracijos darbuotojus, studentų atstovus. Viena iš šio Komiteto kuriamų veiklų – Kolegijos klientų (studentų, absolventų, darbdavių, įmonių praktikų vadovų) nuomonės tyrimų organizavimas, tyrimų ataskaitų rengimas ir apklausų rezultatų sklaidos organizavimas. Ekspertų manymu, organizuojant tyrimus Programos kokybės valdymo bei tobulinimo tikslais derėtų neapsiriboti pirminių duomenų rinkimu (apklausų organizavimu). Būtų tikslinga atlikti visapusiškesnę darbo rinkos retrospektyvinę ir perspektyvinę analizę, vykdyti periodišką (pvz., kas 1 ar 2 metus) statistinių duomenų rinkimą, pasitelkiant daugiau duomenų gavimo būdų ir šaltinių, naudojant platesnę kiekybinių rodiklių sistemą. Tokių tyrimų organizavimą derėtų įtraukti į bendrą Programos tobulinimui aktualių tyrimų sistemą, aiškiau apibrėžti jų tikslus ir paskirtį (pvz. darbo rinkos paklausos ir pasiūlos analizė, nustatant pagal Programą rengiamų specialistų trūkumą ar perteklių, indikuojant Programos absolventų įsidarbinimo galimybes skirtinguose geografiniuose, turizmo paslaugų įmonių segmentuose; pagrindinių Programos apimtyje aktualių darbo rinkos rodiklių tendencijų ir prognozių tyrimas, nustatant darbo rinkos prisotinimą, Programos kontekste aktualias potencialias nišas darbo rinkoje ir kt.). Tokius tyrimus būtų tikslinga atlikti tiek regione, tiek Lietuvos mastu. Ekspertų nuomone, būtent šių tyrimų (antrinių, statistinių duomenų analizės) ribotas naudojimas bei neišbaigtumas lėmė 1 vertinimo srityje („Studijų tikslai, rezultatai ir turinys“) nustatytus tobulintinus aspektus, t.y. buvo identifikuotas nepakankamai pagrįstas Programos ir pagal ją rengiamų specialistų poreikis tiek esamu metu, tiek perspektyvoje, nepakankamai aiškiai apibrėžtas būsimų Programos absolventų potencialaus įsidarbinimo ir veikimo laukas (tiek geografiniu požiūriu, tiek pareigybių ar pozicijų, į kurias galėtų pretenduoti absolventai, požiūriu).

Kaip teigiama Apraše, bendradarbiavimas su socialiniais partneriais pradėtas dar prieš Programos rengimą. Kai kurie jų atstovai prisidėjo prie Programos tikslo ir rezultatų formulavimo, konsultavo formuojant atskirų studijų dalykų turinį. Nuotolinio vizito metu socialinių partnerių paprašius pateikti konkrečių pavyzdžių – jų idėjų, pasiūlymų, į kuriuos buvo atsižvelgta ir sureaguota rengiant Programą, aiškių ir socialinių partnerių rezultatyvų dalyvavimą šiuose procesuose pagrindžiančių atsakymų nesulaukta, tad kyla abejonės dėl socialinių partnerių realaus prisidėjimo prie Programos turinio kūrimo. Siekiant geresnio studijų vidinio kokybės užtikrinimo sistemos funkcionavimo, didesnio ilgalaikio socialinių partnerių įsitraukimo ir indėlio į Programos tobulinimą derėtų numatyti ir taikyti daugiau efektyvesnių grįžtamojo ryšio organizavimo bei pateikimo alternatyvų, užtikrinant abipusę komunikacijos galimybę.

Apibendrinant teigtina, kad numatytas Programos kokybės valdymas ir viešinimas yra pakankamas pagrindas siekiant užtikrinti tinkamą studijų pagal Programą kokybę. Perspektyvinis Programos studijų vidinio kokybės užtikrinimo sistemos veiksmingumas siejamas su orientacija į nuolatinį Programos tobulinimą ir studijų kokybės gerinimą. Įgyvendinant Programą numatytų veiksnių ir priemonių visuma sudaro prielaidas užtikrinti pakankamą socialinių dalininkų įtraukimą (įsitraukimą) į vidinį studijų kokybės užtikrinimą. Programos studijų vidinio kokybės užtikrinimo sistemoje esama tam tikrų neapibrėžtumų, diskutuotinų bei tobulintinų vietų.

Ekspertų nuomone, šios vertinimo srities trūkumai nėra esminiai, todėl gali būti nesunkiai pašalinti įvertinus turimą Programos rengėjų įdirbį, nuosekliai ir sistemiškai plėtojamas pastangas.

Pagrindinės srities stiprybės:

1. Kolegijoje veikia aiškiai apibrėžta ir efektyviai funkcionuojanti studijų kokybės vadybos sistema (SKVS), kuri bus ypač reikšminga vykdant Programos studijų kokybės valdymą ir viešinimą.
2. Programos studijų vidinio kokybės užtikrinimo sistemoje numatytos taikyti įvairios kompleksinės, viena kitą papildančios priemonės, kurios užtikrins Programos kokybės valdymo procedūrų poveikio įvairiapusiškumą ir sudarys prielaidas sklandžiai bei efektyviai valdyti Programos studijų kokybę.
3. Aiškiai numatytas Programą realizuojančių administracijos darbuotojų, funkcinį ir organizacinių padalinių, kitų grupių įtraukimas (įsitraukimas) į studijų kokybės valdymą, nustatytos ir aiškiai apibrėžtos pagrindinės jų funkcijos ir atsakomybės.
4. Aiškiai numatytas pagrindinių Programos socialinių dalininkų grupių įtraukimas (įsitraukimas) į studijų kokybės valdymo ir tobulinimo procesus.

Pagrindiniai srities tobulintini aspektai:

1. Programos kokybės valdyme nepakankamai išryškintas ir prioritetizuotas dėstytojų ir jų rengiamų studijų dokumentų (dalykų aprašų ir kt.) atestavimas ar akreditavimas kaip svarbus instrumentas, prisidedantis prie Programos studijų kokybės užtikrinimo.
2. Programos kokybės valdymo bei tobulinimo tikslais numatytų atlikti tyrimų sistemoje nepakankamai dėmesio skiriama darbo rinkos rodiklių retrospektyvinių ir perspektyvinių tyrimų atlikimui, naudojant antrinius, statistinius duomenis.
3. Esama grįžtamojo ryšio bei komunikacijos su Programos socialiniais partneriais spragu, mažinančių komunikacijos efektyvumą ir turinio bendradarbiavimo kokybę.

III. REKOMENDACIJOS

1. Koreguoti Programą, atsisakant Baigiamojo darbo kreditų išskaidymo į du semestrus (sumavimo principo) bei nustatant Bendruosius studijų vykdymo reikalavimus atitinkančią Baigiamojo darbo apimtį (ne mažesnę nei 9 kreditai). Ši Programos korekcija turi būti atlikta iki Programos vykdymo pradžios.
2. Koreguoti Programos tikslo ir numatomų Programos studijų rezultatų formuluotes, kurios labiau atlieptų Programos specifiką, darbo rinkos poreikius, naujausias turizmo paslaugų vadybos žinias ir pasiekimus.
3. Užtikrinti geresnę Programos studijų dalykų turinio, studijų metodų ir vertinimo metodų dermę, kartu padidinant jų atitiktį dalykų studijų rezultatams.
4. Programos lygiu aiškiai suplanuoti mokslo taikomosios, tiriamosios, eksperimentinės veiklos, kuri tiesiogiai sietusi su Programa, tikslingą plėtotę. Identifikuoti 5 Kolegijoje nustatytų mokslinės veiklos tikslų realizavimą tiek Programos lygmeniu, tiek individualiu (dėstytojo vykdomos mokslo taikomosios veiklos) lygmeniu.

5. Aiškiau numatyti tyrimų tematikas ir problematikas, atliepančias Programos turinį. Mokslo taikomosios ir tiriamosios veiklos kryptių identifikavime efektyviau išnaudoti bendradarbiavimą su socialiniais partneriais.
6. Aiškiai apibrėžti Programos tarptautiškumo plėtros alternatyvas, tarptautiškumo elementų naudojimo įvairiose studijų veiklose ir akademinuose procesuose galimybes, jų realizavimą.
7. Užtikrinti didesnę dėstytojų mokslinės taikomosios, tiriamosios veiklos produktyvumą, išgryninti mokslinių interesų sritis, kurios optimaliai tenkintų Programos poreikius. Suintensyvinti dėstytojų mokslinių taikomųjų darbų, tyrimų atlikimo ir publikacijų, susijusių su Programa, rengimo veiklą, optimizuoti šių veiklų rezultatų atskaitomybę.
8. Padidinti dėstytojų, turinčių aukšto lygio turizmo paslaugų vadybos kompetencijas, kvalifikaciją, praktinę patirtį, mokslo taikomosios veiklos įdirbį turizmo paslaugų vadybos srityje, skaičių. Aiškiau numatyti Programos dėstytojų kompetencijų turizmo paslaugų vadybos srityje stiprinimo ir dėstytojų sudėties atnaujinimo, užtikrinant naujų šioje srityje besispecializuojančių dėstytojų pritraukimą, veiksmus.
9. Pagerinti dėstytojų sudėtį, strategiškai numatyti dėstytojų komplektacijos pagerinimo klausimų sprendimą, siekiant užtikrinti pakankamą nuolatinių dėstytojų, sistemingai ir sąlyginai didesne apimtimi (pvz., 0,5 etato) vykdančių pedagoginę veiklą bei aktyviai įsitraukiančių į Programos realizaciją ir tobulinimo procesus, skaičių.
10. Programos realizacijoje labiau aktualizuoti neformaliu ir savišvietos bei savaiminiu būdu įgytų kompetencijų pripažinimą. Aiškiau apibrėžti, kaip konkrečiai funkcionuos neformalių veiklų pasiekimų užskaitymo ir vertinimo sistema, kokios bus taikomos priemonės ir instrumentai, kaip jie veiks santykyje su Programa (identifikuoti neformalių veiklų įskaitymo galimybes pagal Programos studijų dalykus, studijų elementus ar akademinis įsipareigojimus).
11. Didesnę dėmesį skirti studentų savarankiško darbo planavimo, organizavimo, stebėsenos bei kontrolės aspektams. Aiškiau apibrėžti Programos realizacijoje numatytus naudoti studentų savarankiško darbo planavimo ir atskaitomybės būdus ir priemones.
12. Patikslinti informaciją apie studentų priėmimą į Turizmo ir viešbučių administravimo ir(ar) Turizmo paslaugų vadybos studijų programą.
13. Suplanuoti ir naudoti daugiau įvairesnių (šiuolaikiškesnių, originalesnių, netradicinių) studentų pasiekimų vertinimo būdų ir metodų.
14. Daugiau dėmesio skirti Programos absolventų užimtumo planavimo ir koordinavimo veiksams. Vykdyti visapusiškesnę ir objektyvia informacija grindžiamą Programos absolventų užimtumo (jo galimybių) einamąjį ir perspektyvinį vertinimą.

15. *Identifikuoti išskirtinai Programos vykdymui reikalingų, specifinių materialiujų išteklių ir studijų bazės papildymo poreikį, aiškiai numatyti jų atnaujinimo ar įsigijimo galimybes, aiškiai suplanuojant šių klausimų sprendimą laiko atžvilgiu.*
16. *Išplėtoti potencialių socialinių partnerių tinklą už Utenos regiono ribų, užtikrinant platesnę potencialių praktikos vietų geografiją. Pritraukti daugiau socialinių partnerių, kurių praktinė veikla bei specializacija tiesiogiai sietųsi su Programa.*
17. *Aiškiai nustatyti nuotolinio būdo naudojimo esminius principus, sąlygas, reikalavimus ir apribojimus studijose (nuolatinėse, išėstinėse), apibrėžti vieningą nuotolinių studijų sistemą, atitinkančią normatyvinius reikalavimus dėl tiesioginio ir (ar) kontaktinio darbo apimčių bei proporcijų (santykinių dalių).*
18. *Pagerinti Kolegijoje teikiamą psichosocialinę paramą studentams, įdarbinti psichologą, kuris galėtų sistemingai teikti psichologines konsultacijas ir akademinės bendruomenės nariams galėtų užtikrinti savalaikę psichologinę pagalbą.*
19. *Programos kokybės valdyme prioritetizuoti dėstytojų ir jų rengiamų studijų dokumentų (dalykų aprašų ir kt.) atestavimą ar akreditavimą kaip svarbų instrumentą, prisidedantį prie Programos studijų kokybės užtikrinimo.*
20. *Programos vidinio kokybės užtikrinimo sistemoje numatyti daugiau duomenų rinkimo alternatyvų ir informacijos šaltinių. Užtikrinti periodišką Programai aktualių darbo rinkos (jos situacijos, tendencijų, perspektyvų) tyrimų atlikimą, naudojant antrinius ir statistinius duomenis.*
21. *Pagerinti grįžtamąjį ryšį bei komunikaciją su Programos socialiniais partneriais, užtikrinant didesnę tarpusavio komunikacijos efektyvumą ir aukštesnę turinio bendradarbiavimo kokybę, didesnę ilgalaikį indėlį į Programos tobulinimą.*

IV. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINMAS

Utenos kolegijos ketinama vykdyti studijų programa *Turizmo paslaugų vadyba* vertinama teigiamai.

Eil. Nr.	Vertinimo sritis	Srities įvertinimas, balai
1	Studijų tikslai, rezultatai ir turinys	3
2	Mokslo (meno) ir studijų veiklos sąsajos	3
3	Studentų priėmimas ir parama	3
4	Studijavimas, studijų pasiekimais ir absolventų užimtumas	3
5	Dėstytojai	3
6	Studijų materialieji ištekliai	3
7	Studijų kokybės valdymas ir viešinimas	3
	Iš viso:	21

- 1- Nepatenkinamai (sritis netenkina minimalių reikalavimų, yra esminių trūkumų, dėl kurių krypties studijos negali būti vykdomos)
- 2- Patenkinamai (sritis tenkina minimalius reikalavimus, yra esminių trūkumų, kuriuos būtina pašalinti)
- 3- Gerai (sritis plėtojama sistemškai, be esminių trūkumų)
- 4- Labai gerai (sritis vertinama labai gerai nacionaliniame kontekste ir tarptautinėje erdvėje, be jokių trūkumų)
- 5- Išskirtinės kokybės (sritis vertinama išskirtinai gerai nacionaliniame kontekste ir tarptautinėje erdvėje)

Ekspertų grupė:

1. Doc. Audronė Rimkevičienė (grupės vadovė), *akademinės bendruomenės atstovė*
2. Audronė Lukšaitienė, *akademinės bendruomenės atstovė*
3. Nomedas Sindarevičienė, *akademinės bendruomenės atstovė*
4. Augustinas Laimonas Bytautas, *studentų atstovas*